

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LXI

SAUSIS - JANUARY 1, 1976

Nr. 1

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LAIMINGŲ NAUJŲJŲ 1976 METŲ!

ANGOLA —
MADINGASIS
ŽODIS

RIMAS DAIGŪNAS

Dabar Angola geografinė sąvoka, madingas žodis! Jis skamba pokalbiuose, spaudoje, TV ekranuose. Senajai lietuvių kartai Angola pažįstama nuo 1930 metų. Tada prof. K. Pakštas tyrinėjo lietuvių emigracijos galimybes į Angolą. Kraštas priklausė Portugalijai. Klimatas, net gamtovaizdis, pasak profesorių, buvo kaip lietuviškas. Tad emigruokime! Sukūrkime Angoloje "atsarginę Lietuvą"! Kelios dešimtys tūkstančių lietuvių emigrantų išvyko į Lotynų Ameriką. Atrodė nei vieno lietuvių nepavyliojo portugalų Angolą. Šalyje šeši milijonai gyventojų. Jų tarpe tikrai 10% baltosios rasės; kiti juodosios rasės afrikiečiai.

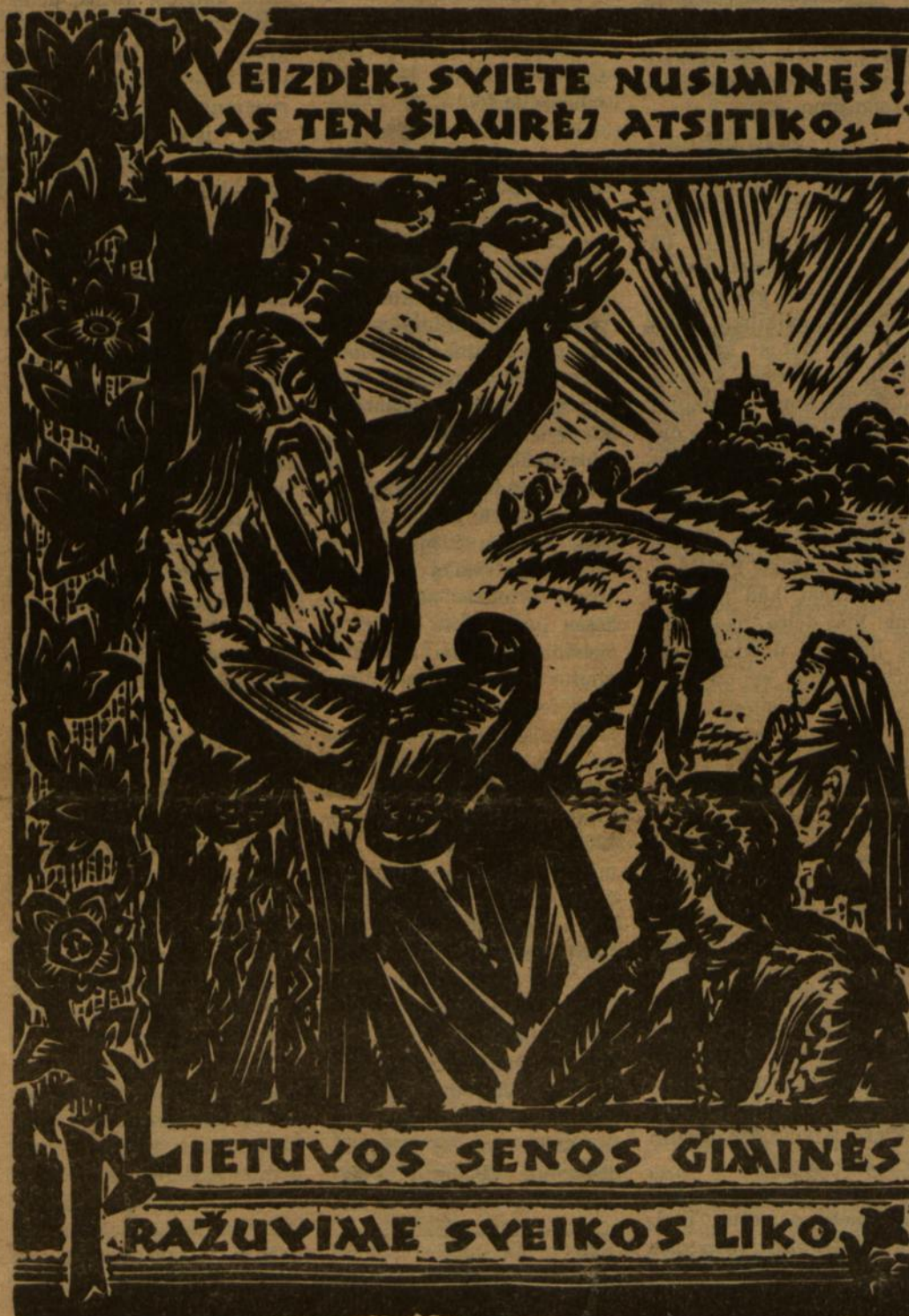
Neseniai TV ekranai rodė masinį portugalų egzodą iš krašto, kurį jie valdė ir kultūrino 500 metų. Tad kelios portugalų generacijos užaugo Angoloje, kaip savo kilties krašte. Tačiau visi panikoje bėgo į Portugaliją. Bėgo keblios politinės suirutės akivaizdoje. Jie neklydo. Lapkričio 11 d., pasiskelbusi nepriklausoma, Angola jau liepsnojo gaisrais, paskendus pilietinio karo kraujuose.

Nuo simbolinės San Miguelio tvirtovės nusileido Portugalijos vėliava: geltona, raudona ir juoda. Tuoj pat iškylo trys vėliavos. Tai varžovų dėl valdymo kraštui vėliavos.

Angola labai turtinga žemės turtais. Vandenyno krantas duoda naftą. 43 milijonai hektarų — miškų. Derli žemė augina kavą ir javus. Krašto sostinė Luan-da, modernus miestas. Buvo paplitęs švietimas, mokyklų tinklas. Susikurtas kultūrinis Angolos gyvenimas.

Vienok nelaimingoji Angola nesugebėjo taikiai perimti iš Portugalijos protektorato savo nepriklausomybės formos. Jau prieš ketu-

(Nukelta į 4 psl.)



ANTANAS KUČAS, Pradinis puslapis S. Stanevičiaus 'Pasakėčioms' (medžio raižinys)

VALDŽIOS IŠSIPUTIMAS

Amerikos neišsprendžiama problema

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Jei prezidento rinkimai būtų įvykę prieš Kalėdas, juos būtų laimėjęs... H. Humphrey, kuris net nėra formalus kandidatas į demokratų nominaciją, bet sakosi tautos šaukimą būti jos prezidentu priimsiąs. Taip skelbia 'Harris poll', kas greičiausiai atitinka šio laikotarpio tautos nuotakas. Pagal tuos pačius duomenis, Ronald Reagan būtų surinkęs daugiau balsų už prezidentą Fordą, kurio populiarumas rinkimų masėse krenta kasdieną.

Savaime aišku, kad iki rinkimų dar daug kas gali pasikeisti, tačiau nūdienės nuotaikos yra įspėjimas, kad iki šiol ryškiausi kandidatai: pats prezidentas Fordas, Ronald Reagan ir gubernatorius Wallace — į rinkimus išjoti pasirinko klaidingą arkliuką. Visi jie aiškina, kad JAV federalinė valdžia per daug išsipūtė, kas yra viso blogio šaltinis. Tuo tarpu H. H. Humphrey yra ryškus atstovas tos

kongreso daugumos, kuri prie to privedė. Tai reiškia, kad nors valdžią visi koluoja, didelė tautos dauguma ir toliau nori jos globos, kas automatiškai veda prie jos išsiplėtimo.

Šiandien visos JAV valdžios, federalinė, valstijų ir miestų bei kaimų kartu išleidžia į metus 523,2 milijonus dolerių, tai yra 37% GNP — visos tautos pajamų už pagamintas gerybes ir patarnavimus. Jom dirba

(Nukelta į 2 psl.)

KILIMANDŽARO
SNIEGYNAS
IR KRATERIAI

Kas nėra skaitęs E. Hemingway novelės 'Kilimandžaro sniegynas'. Tai kontrastų, konfliktų ir raminančios mirties suvestinė. Ši suvestinė išlenka galvon prisiminus triukšmingą, nors gyventojais ir negausią Kenijos sostinę Nairobi. Iš Nairobi plokštikalnio gerai matomas Kilimandžaro kalnas ir jo snieguota viršūnė. Iš geografinių sąvokų Nairobi prasikišo į politinį-religinį garsą. Kenijos sostinėje susirinko penktajam pasauliniam suvažiavimui Pasaulio bažnyčių tarybos atstovai. 2300 atstovų nuo 500 milijonų pasaulio krikščionių! Romos konfesija šiai eklezijai nepriklauso.

Pasaulio bažnyčių taryba susikūrė prieš trisdešimt penkerius metus ir kas septyneri metai turi savo pasaulinius suvažiavimus, kaitaliodama suvažiavimų vietas. Nairobi, juodojo kontinento miestas, sutraukė į suvažiavimą net 40% juodosios rasės atstovų.

Penki šimtai milijonų ir krikščionių tikėjimo dogmas orientuotų ir organizacijos rėmuose apjungtų žmonių masė, yra milžiniška moralinė pajėga paskleisti pasaulyje moralės, doros, kovos dėl tiesos ir teisybės pareiškimus. Taip, deja, nėra! 1961 metais į Pasaulio bažnyčių tarybą įstojo Rusijos stačiatikių bažnyčia ir tuoj pat, tyliai ir taikiai, buvo sutarta saugoti rusų atstovus nuo pavojaus. 'Pavojų' gi suprato labai jau savotiškai: nekaltinti apie krikščionių persekiojimus Sovietinėje imperijoje! Kam naudingas toks nutarimas aiškinti nereikia. Matyti, su tikslu nutildyti bet kurį tiesos siekių judėjimą tos milžiniškos organizacijos masėje, bolševikai ir siunčia į Pasaulio bažnyčių tarybos suvažiavimus (kaip matyti nuotraukoje) dekoratyvines archirėjų rikiuotes. Juk, atvirai tarus, niekas nežino, kuris jų eina GPU agento pareigas? Yra taip pat žinoma, kad jie visi atvyksta į konferencijas gerai Maskvoj in- struktuoti, o užsienyje atidžiai prižiūrimi.

(Nukelta į 4 psl.)

SAVAITINĖ POLITIKOS *Apžvalga*

"Šventasis Sostas — aiškino Kalėdų išvakarėse popiežius Povilas VI kardinolų kolegijai — kartu su tais, kurie tikisi žymaus, palaipsniui augančio Europos tautų vidaus gyvenimo sąlygų pagerėjimo, veiks, kad daug ir pozityvių (Helsinkio akto) pareiškimų nebūtų užmiršti ir su jais būtų skaitomasi."

Vatikanas, pridėjo popiežiaus, "trokšta, kad Helsinkio susitikimo dvasia ir raidė, tikinčiųjų interesuose, padėtų pasiekti priimtinių sprendimų ir tose situacijose, kur dar liko neaiškumų."

Toks pareiškimas išblaško bet kurias abejones dėl Vatikano pažiūros į Helsinkio aktą. Jis laiko jį teigiamu. Vatikanui tur būt labai arti širdies yra to akto nuostatai pasisaką už religinę laisvę ir teisę palaikyti ryšius su tikinčiais užsienyje, ką jis laiko konkordato pakaitalu.

Iš viso galima būtų nesiškebėti, jei popiežius būtų nusivylęs tikėjimo stoviu Vakaruose ir lauktų 'šviesos iš Rytų'. Taip žiūrint nesunku suprasti ir jo nusižeminimo mostą, pabučiuojant koją stačiatikių metropolitui Melitonui, kuris atvyko formaliai pranešti apie sudarymą stačiatikių specialios komisijos ištirti susijungimo su R. Katalikų Bažnyčia galimybes. Stačiatikiai skaičiuoja apie 92 milijonus savo tikinčiųjų, R. Katalikai 552 milijonus.

Užsiminus Helsinkį... Konferencija, kuri privedė prie to Helsinkio akto, vokiškai oficialiai buvo vadinama: "Konferenz ueber Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa", sutrumpinat "KSZE". (Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencija). Vokietijoje dabar yra populiarus kitas to "KSZE" aiškinimas. Tai būvusi "Konferenz zur Sicherer Zerstörung Europas". Atseit: konferencija tikram Europos sunaikinimui...

Tuo tarpu krašte prezidentas Fordas, išvykęs ato-

stogų, pasirašė porą įstatymų, kurie neatitiko jo pažiūrom, bet kuriems priešintis nebuvo politiškai gudru. Rinkimai juk ne už kalnų. Kaip žinia, jis siūlė, kad kongresas daugiau sumažintų mokesčius ir kartu 28 bilijonais apkarpytų būsimą biudžetą, kurio projektas dar nėra paskelbtas. Kongresas pratęsė dabartinį mokesčių sumažinimą, tik iš mandagumo paminėdamas reikalą sumažinti ir išlaidas, be konkretaus įsipareigojimo.

Antras kontraversinis įstatymas liečia energijos ūkį. Prezidentas buvo pažiūros, kad geriausiai energijos problemą galima būtų išspręsti panaikinant kainų kontrolę vietos gamybos naftai. Kongresas, atvirkščiai, paliko kontrolę 'naujai' ir 'senai' naftai dar 40 mėnesių. Iš dešinės aiškinama, kad tai tik sumažins naftos gamybą viduje ir padidins JAV priklausomybę nuo importuotos naftos. Prezidentas aiškinasi, kad jis įstatymą vis dėlto pasirašęs, nes jis jam duoda teises tvarkyti kitus su energija susijusius klausimus. Wall Street Journal penktadienį jo parašą pavadino: A Major Presidential Mistake...

Angolos byloje Kissingeris vis dar nori gauti kongreso pritarimą priešintis sovietų kėslams "both diplomatically and on the ground". Tam reikalui senatas turėtų pakeisti savo nutarimą neduoti daugiau lėšų. Jei JAV pasitrauktų iš Angolos, tą patį padarys ir Pietų Afrika ten turinti per 1,200 karių...

Sakoma, kad administracija galėtų sovietus 'įkalbėti' pasitraukti iš Angolos sustabdydama grūdų eksportą į Sovietiją. Kissingeris aiškina, kad Angola neverta tokio drastiško ėjimo. Iš viso, situacija reikalaujanti slaptos diplomatijos, o ne viešų barnių...

Kraštutinių dešiniųjų The Reven of the News aiškina, kad ir JAV remiamas

Valdžios išsiputimas...

(Atkelta iš 1 psl.)

14,6 milijonai valdininkų ir tarnautojų.

1929 metais išlaidos tom valdžiom siekė tik 12% GNP. Čia reikia pastebėti, kad pačios federalinės valdžios aparatas padidėjo palyginti gana santūriai. Iš 2,4 milijonų tarnautojų 1946 metais iki 2,9 milijonų dabar. Labai išsiplėtė tačiau federalinės valdžios finansuojamos programos.

Jos prasidėjo su F. D. Roosevelto New Deal, kuris pagal dabartinį standartą buvo kuklus. Bet ledai jau pralaužti.

Bet kuria valdžios programa yra suniteresuotos trys grupės. Visų pirma populiarumo pas savo rinkikus iešką kongresmanai ar senatoriai. Antra, valdininkai ir institucijos, kurios tą programą administruos ir kurių įtaka, galia ir tarnautojų skaičius padidės. Trečia grupė sudaro žmones, kurie iš tam tikros programos susilaukia naudos. Tos grupės sudaro politinį 'trikampį', kuris yra toks stiprus, kad su kitų panašių 'trikampių' talka per kongresą praveda reikalingas lėšas į valstybės biudžetą, nebūdamos visai suinteresuotos to biudžeto suvedimu ar deficitu.

Tas išlaidingumas pasiekė kulminacinio punkto prezidento Johnsono Great Society laikais, kada visas problema buvo bandoma išspręsti doleriais. Toks priėjimas tik padidino apetitą. Negali sakyti, kad jis nebūtų pasiekęs jokių rezultatų. Jei 1965 metais 17% visų JAV gyventojų lygis buvo laikomas žemiau reikalingo standarto (beneath poverty level), dabar jis sumažėjo iki 12%, nepaisant to, kad esama 8 milijonų bedarbių. (Bedarbė lengviau dabar pakenčiama dėl

Angolos partizanų vadas Holden Roberto yra komunistas. Bet ką gali padaryti, jei nūdien 'Baltagvardiečių' ir su žiburiu jau niekur nerasi. JAV mielai pripažintų ir marksistinį režimą, jei tik jis būtų nepriklausomas nuo Maskvos.

(vm)

pašalpų ir fakto, kad nūdien daugelyje atvejų dirba ne tik vyrai, bet ir žmona).

Šiandien, kas septintas amerikietis gauna iš Social Security mėnesinį čekį vidutiniai 200 dolerių sumoje. Nuo to laiko, kai Social Security sistema buvo sugalvota didžiosios depresijos metais, padėtis gerokai pasikeitė. Visų pirma labai pailgėjo amerikiečių vidutinis amžius, antra, pensijos buvo keliamos, kad lygiuotų su infliacija, o tai veda prie to, kad gaunamų pajamų neužteks reikiamom išlaidom padengti. Skirtumas turi ateiti iš valstybės išdo.

Prieš 10 metų buvo sugalvota padėti pusei milijono pačių neturtingiausių duodant jiems maisto ženklus (food stamp), šiandien jas gauna 20 milijonų amerikiečių. Tai programai administruoti pradžioje užteko 240 tarnautojų, šiandien tuo jau rūpinasi 2,000 Washingtono biurokratų, plius dešimtys tūkstančių savivaldybių tarnautojų. Sakoma, kad 26% visų gavėjų juos gauna neteisėtai!

Negali sakyti, kad "medicare" programa asmenims virš 65 metų būtų nereikalinga. Idėja buvo gera, bet pradžioje niekas netikėjo, kad netrūkus šiam reikalui bus išleidžiama 15 bilijonų dolerių į metus, kas turėjo nelauktas pasėkas. Visas gydymasis labai pabrango ir visi tos programos dalyviai, gydytojai, ligoninės ir patys ligoniai siekia gauti daugiau negu buvo numatyta ir daugelyje atvejų yra reikalinga.

Valdžia pradėjo statyti reikalavimus ne tik ligoninėms, bet praktiškai viskam. Geras pavyzdys yra orinis susisiekimas. Skaičiuojama, kad be valdžios įsikišimo kelionė lėktuvais kaštuotų daug pigiau, nes dabar aviacijos bendrovės, turėdamos tvirtai nustatytas kainas ir tvarkaraščius, visai nesuka sau galvos dėl kelionių patobulinimo. Jei joms trūks pelno, jos prašys padidinti bilietų kainas.

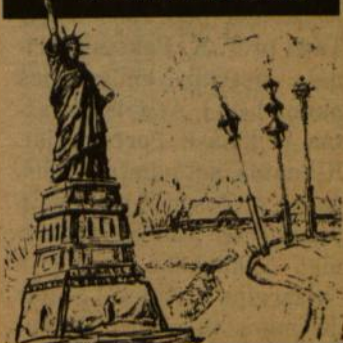
Šalia to, dar yra tūkstančiai kitų programų, kurių

kiekviena daugiau ar mažiau gauna lėšų iš valstybės.

Visa tai išugdė iki šiol nežinota 'popierizmą'. Didelės bendrovės kaip pvz. Standart Oil of Indiana metų bėgyje 41 valstybės įstaigų turi patiekti 250 raportų, viso labo 24,000 puslapių ilgumo.

Nėra kalbos, kad visur yra vietos sutaupymui ir susilaukia didžiausio triukšmo. Kiekvienu atveju praktika parodė, kad respublikonas prezidentas ne daug ką gali padaryti, jei Kongrese daugumą turi demokratai. Šiokių tokių rezultatų, rasit, būtų pasiekta, jei prezidentas turėtų savo partijos daugumą kongrese. Kaip ten būtų, faktas, kad eventualių rinkimų dauguma pasisakė už H. H. Humphrey, aiškiai parodė, kad jie nenori permainų, kurios iš jų pareikalautų aukų, o neduotų pelno. Tai, žinoma trumparagiška, bet ir labai žmoniška.

DR. ANTANAS KUČAS



LITHUANIANS IN AMERICA

• Dr. Antanas Kučas. LITHUANIANS IN AMERICA. Apie lietuvių gyvenimą ir veiklą Amerikoje (angliškai). Vertė Joseph Boley. Įžanga dr. Clarence C. Walton. Išleido Lietuvių Enciklopedijos leidykla. Kie tais viršeliais, 350 psl., kaina 6 dol. Aplankas — Pauliaus Jurkaus.

• ANGLŲ NOVELĖ. Anglų rašytojų novelių antologija. Sudarė Povilas Gaučys. Spaudė Laiko spaustuvė Argentinoje. 460 psl. Surinktos 22 anglų rašytojų įdomesnės novelės, kaip Charles Dickens, Oscar Wilde, Rudyard Kipling, G. K. Chesterton, W. Somerset Maugham ir kt.

• LITHUANIAN COOKERY. Sudarė Izabelė Sinkevičiūtė. Išleido Darbininkas, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Vertė į anglų kalbą Laima Kurpis. Aplankas P. Jurkaus. 318 psl. Kaina 7 dol. Knyga gaunama Darbininko leidykloje ir pas platintojus.

• Petras Jurgėla. LIETUVIŠKOJI SKAUTIJA. Atsiminimai, istorinė apžvalga, nuopelnų apžvalga, didvyriškumas, tautos prieauglio ugdymas. 824 psl. Išleido Lietuvių Skautų Sąjunga. Iliustravo P. Jurkus. Vardyną sudarė O. Saulaitienė.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĖ — ĮSITIKINSITE.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription per year \$13.00. Single copy 20 cents.

Prenumerata metams \$13.00, pusė metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 20 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomene • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

NEW YORKAS SOVIETINĖS PROPAGANDOS ŽENKLE

Pragaištingoji detente, apie kurią ir mūsų spauda nemažai jau prirašė, kaip alkanas žvėris reikalauja sau ėdalo...

Ir didžiulis New Yorkas įžengė į detentės erą. Ir ne iš kokio amerikoniško šaltinio nusirašome šio rašinio davinį, bet iš sovietinės spaudos (Vilniuje ir Maskvoje leidžiamų laikraščių). Apie detentės erą New Yorke sovietai kalba pasididžiudami, girdami tuos, kas juos čia proteguoja, keiksnodami tuos, kas dėl detentes reikalo suabejoja.

Informuoti savo skaitytojus į New Yorką atsiųstas specialus "Literatūros laikraščio" korespondentas G. Gerasimovas. Šis laikraštis, klaidinančiai puošiasi literatūros titulu. Laikraščio turinį sudaro ortodoksiško marksizmo-leninizmo studijos, reportažai gamybinėmis ir ekonominėmis temomis. Tikta koks penktadalis turinio skirtas "sovietinei literatūrai".

Šis laikraštis praneša savo skaitytojams, kad JAV plačiai atidarė teatrų ir muziejų duris... sovietinės kultūros eksponatams.

Madison Square Gardene boksuos JAV-ų ir Sovietų boksininkai. Toje pat arenoje pasirodys sovietų gimnastai su pagarsėjusia mažyte atlete (lietuvių kilmės) Olga Korbutaite.

Contemporary Art muziejuje visa sovietinių filmų grandinė. Čia apie "šaunų Spalį", apie kovas prieš carizmą (ir baltagvardiečius) prakalbės seni ir nauji sovietiniai filmai. Filmų rodydas daug ir tai sudarys tikrą sovietinių filmų festivalį.

International Market Centre suorganizuota būdinga detentei paroda: žvilgsnis į kai kurias sovietų eksportinės prekybos galimybes. Parodoje bus išstatyti sovietinės pramonės gaminiai.

Sovietinis "Armtorg" siūlo Amerikai sovietinės gamybos laikrodžius, foto aparatus, medžioklinius šautuvus, televizijos aparatus,

motociklus, net ir traktorių "Belarusj". Be to, yra 45 titulų specialios prekės, kurių paskirtis eiliniam žmogui mažai suprantama. Tai visokie anglių pramonės ir dujų pramonės įrankiai.

"Texas Utility", rašo sovietinis korespondentas, jau ir sutartį dėl tam tikrų dujų pramonės įrankių importo pasirašė. Tai, aišku, yra tos kompanijos įnašas į amerikinės bedarbės apsunkinimą. Darbo unijos be abejo pastebės tokią išdai-gą, nes sovietinės prekės gaminamos baudžiavos sąlygomis ir todėl pigesnės.

Sovietinės kultūrpropagandos viršūnėje stovi Maskvos valstybinio simfoninio orkestro gastrolės Carnegie salėje. Šį renginį skiria pagerbti, kaip rašo sovietinis korespondentas, Spalio revoliucijai, detentei, taikai ir abipusei bičiulystei! New Yorkas laukia ir garsaus smuikininko I. Oistracho.

Idomu, kada mes sužinosime, kad Maskvos salėse prasideda vakarai, skirti pagerbti Amerikos dviejų šimtų metų buvimo sukaktį? Juk tai būtų įrodymas, kad detente nėra vienos krypties gatvė.

Beje, tas pat "Literatūros laikraštis" labai pikta puola visus tuos, kas, pasak laikraštį, "advokatavo", kad mokslininkas Sacharo-

Viskas pasaulyje ateina ir praeina. Visata, žmonija, valstybės, tautos, visuomenė ir jos grupuotės, individai palenkti evoliucijos dėsnui. Kas kartą gimė, turi mirti.

Kai miršta nežinomas platesnei visuomenei asmuo, nepalikęs jokio įnašo jai, jo mirtis paliečia tik saviškių ratelį ir dar artimųjų. Tuo tarpu mirtis žy-maus visuomenės veikėjo, savo darbais įminusio išliekamų pėdsakus visuomenės buityje, plačiai pasklinda ir pažadina dėmesį mirusiajam.

Štai prieš pačias didžiąsias šventes (XII. 18) miręs prof. dr. Planas Skardžius buvo didelių nuopelnų asmenybė, įrėzusi gilius pėdsakus mūsų kultūros istorijoje. Jo darbus aptarti ir įvertinti turės jo profesijos kolegos bei mokslininkai. Aš vien ketu pasidalyti su Dirvos skaitytojais gautais įspūdžiais iš jo prieš 55 metus ir vėliau.

Pirmą kartą teko gauti žinią apie jį 1922 m., kada dar buvau Ukmergės gimnazijos aštuntokas. Tada man vienas klasės draugas pasakojo kažkaip sužinojęs apie Panevėžio gimnazijoje

vas gautų Nobelio premiją, ir kas "advokatauja", kad būtų leista laureatui vykti į Oslo.

"Tai mūsų reikalas nuspręsti, ką išleisti ir ką su-laikyti", tvirtina sovietiniai rašėivos. Šiam savo nusistatymui jie šaukiasi Helsinkio deklaracijos apgynimo. Sovietai tvirtina, kad JAV, pasirašiusios šią deklaraciją, iškilmingai įsipareigojo neliesti reikalų, kurie laikomi kitos valstybės vidaus reikalu. Taip, tariamo humanizmo vardu neapdairiai pasirašyta deklaracija tarnauja nehumanistiškiems veiksams... (sp)

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba Naujųjų 1976-ųjų Metų proga sveikina Sąjungos Tarybą, visų skyrių vadovybes bei narius, mūsų tautinės minties laikraščio Dirvos redaktorių ir jo talkininkus, Dirvos atstatymo vaju komitetus ir visus rėmėjus bei skaitytojus.

ALT S-GOS VALDYBA

Emilija Čekienė pirmininkė
Jurgis Sirusas, vicepirmininkas
Stella Abraitienė, vicepirmininkė
Juozas Bagdonas, sekretorius
Petras Mačiulaitis, išdininkas

A.A. Pranas Skardžius

-- apsigimęs lituanistas

DR. J. JAKŠTAS

esantį tokį didelį lietuvių kalbos mokovą septintos klasės mokinį, kad abiturientai, ruošdamiesi baigiamiesiems egzaminams ima iš jo lietuvių kalbos pamokas. Mane tiesiog nustebino ta žinutė ypačiai todėl, kad jaučiausi lietuvių kalboje baisiai atsilikęs, nes nebuvo kas jos mane (kaip ir visus klasės draugus) tinkamai mokyti.

Ateinantį pavasarį (1923) baigiau gimnaziją ir rudenį įstojau į universitetą. Nors studijoms pagrindiniu dalyku pasirinkau istoriją, tačiau, traukiamas K. Būgos asmens, kuris buvo pažiba mūsų fakultate, lankiau ir jo paskaitas. Prof. Būga išsiskyrė iš kitų dėstytojų savo tokiu paprastumu, tiesiog draugiškumu santykiuose su studentais. Jis po paskaitos neskubėdavo pasitraukti iš auditorijos. Studentai apsisėdavo jį ir davinėjo visokių klausimų. Tada man krito į akį vienas paklausėjų, kuris klausė Būgos tokių kalbos plonybių (bent man taip rodėsi), kurios rodė jį esant išsimokslinusių lietuvių kalboje. Jis ir mums kolegoms mokamai paaiškino vieną kitą kalbinį dalykėlį. Ėmiau sau spėlioti, ar tai nebus tas panevėžiškis man girdėtas prašmatnus lituanistas. Kai patyriau jį baigus Panevėžio gimnaziją, buvau jau tikras.

Mano įsitikinimą patvirtino dar vieną patirtis. Pradėjome lankyti kartu su juo prof. J. Jablonskio bendro lietuvių kalbos kurso paskaitas. Pirmą dieną studentai, sustoję į eilę, davė profesoriui studijų knygeles pasirašyti. Kadangi profesorius su reumatiška ir drebančia ranka lėtai pasirašinėjo, tai eilė pamažu trumpėjo. Prieš mane eilėje stovėjo tas panevėžiškis studentas P. Skardžius (jo pavardę buvau jau sužinojęs). Sekiau jį ir žiūrėjau, kaip Jablonskis reaguos jo pavardę knygutėje perskaitęs. Buvau tikras, kad apie jį turi Jablonskis žinoti. Iš tikrųjų, vos perskaitęs pavardę, tuojau paklausė, ką studijuojas, ką veikia ir dar kai ko. Pamačiau, kad profesorius parodė išskirtinį dėmesį. To pirmo jų susitikimo išdava — Skardžius tapo Jablonskio sekretorium. Sekretoriavo iki 1925 m., kada jis ir kitas išskirtinis lietuvių kalbos mokovas A. Salys išvyko studijuoti į Leipcigą pagal to paties Jablonskio švietimo ministrai duotą reko-

mendaciją.

Nuo to laiko mūsų keliai išsiskyrė. Aš pasukau į istorijos mokslus, jie į filologijos. Susitikome vėl visi trys, kai apie 1930 m. grįžome į tą patį fakultetą — tik jau į Vytauto D. universitetą — dėstytojais. Išlikome jame, pirma Kaune, paskui Vilniuje, iki 1944 m., kada turėjome pasitraukti į Vakarus. Visi trys atsidūrėme ir šioje šalyje. Čia gyvenimas lėmė pelnytis duonutę įvairiais darbais ir kartu, neužmetus savo akademinio pasiruošimo, darbuotis lietuviškos kultūros dirvoje. O dabar abu mano kolegos, nusipelnę filologai lituanistai iškeliavo į amžinybę, palydėti manaisiais nekrologais — prisiminimais.

P. Skardžius buvo ne tik išsimokslinęs, bet ir apsigimęs kalbininkas lituanistas. A. Smetona kartą pasakė, kad kalba yra estetikos, tariant, jausmo dalykas. Skardžius tą jausmą turėjo. Juo vedinas jis dar prieš pradėdamas mokytis lietuviškoje gimnazijoje rinko būdingus ir retus kalbos žodžius, posakius, patarles. Gimnazijoje jis jau tiek mokėjo kalbą, kad mokytojas jam už rašomuosius darbus statydavo nebe penketuką, bet šešetuką (!). Nepaprastą kalbos mokėjimą, erudiciją parodė Skardžius savo gausiais darbais, kurių nemaža ir paskutiniaisiais metais parašė. Reikia manyti, kad mirtis užklupo jį ruošiant naujus darbus toje ramioje Hot Springs, Ark. aplinkoje, kuria, kaip kartą rašė, buvęs visai patenkintas. Pranas Skardžius labai praturtino lituanistinį lobyną ir įsirašė savo vardą auksinėmis raidėmis į mūsų kultūros istoriją. Su juo jis ir miręs gyvens mūsų tautoje.

• Euphrosine Mikužiūtė, Amerikos Lietuvių Susivienijimo Pildomosios Tarybos pareigūnė, prie kalėdinių sveikinimų Dirvai pridėjo auką 15 dol. Ačiū.

• P. Lukošius, iš Australijos, prie prenumeratos pridėjęs Dirvai paremti auką 49 dol. rašo: "Sveikinu Dirvą 60 m. sukakties proga. Linkiu ir toliau, kaip laisvės žiburiu, plačiai šviesti viso pasaulio lietuviams." Ačiū už auką ir linkėjimus.

• Antanas ir Veronika Garmai, gyv. Floridoje, Dirvos 60 metų sukakties proga, iš savo kolekcijos, Veronikos Garmienės darbo, padovanojo iš jūros kriauklių padarytą vazą, linkėdami Dirvai dar ilgus metus gyvuoti ir stiprėti.



Sovietų prižiūrimi stačiatikių bažnyčios atstovai Nairobi Pasaulio bažnyčių tarybos suvažiavime.

Kilimandžaro sniegynas ir ...

(Atkelta iš 1 psl.)

Todėl visiškai suprantama kad Pasaulio bažnyčių tarybos suvažiavimuose labai garsiai apkalbamas ir stipriai smerkiamas asmens teisių negerbimas ... Pietų Azijoje ir Lotynų Amerikoje. O asmens teisių negerbimas šiose valstybėse nėra 1% nepasiekia asmens teisių negerbimo Sovietų Imperijoje! Tačiau sovietinio teroro mašinos Pasaulio bažnyčių taryba 'nemato', apie tai tyli ir, pagal A. Solženicyno pa-
reikimą, 'verčiasi melu'.

To melo ženkle, nes apeinami skaudžiausi sovietinio teroro faktai persekiojant ki-
taip manančius, Dievo į Leni-
no kultą nekeičiančius, ši mil-
žiniška organizacija ir veikia
Jos veikla yra operetinė, sce-
narinė, nemoralinė, nes viskas
tai pridengta prakilniu orga-
nizacijos titulu. Kristus va-
rė nedorėlius iš bažnyčios,
Pasaulio bažnyčių organiza-
cija, kaip vandens burnon
prisiėmusi, bijo nedorėlius
užkabinti! ...

Nairobi konferencijos me-
tu entuziastingai kalbėta
apie Helsinkio vaidinimo
'baigtinę deklaraciją' ir pasi-
džiaugta ... SSSR pastango-

mis kovoti dėl pasaulio tai-
kos!

Pareiškimai dėl tiesos ir
teisybės, pilna žodžio prasme
buvo užšaldyti Kilimandžaro
sniegyne, kuris matomas iš
konferencijos salės. Bet
visai užšaldyti, vis dėlto, ne-
pavyko. Kilimandžaro kal-
nuose yra ir kraterių. Škotų
episkopų bažnyčios atsto-
vas kunigas R. Holloway pa-
vadino tradicinę tylą, apei-
nant sovietinį ateistinį smar-
kavimą, 'tylos suokalbiu'. Na
irobi laikraštis 'Target', ga-
vo interview: Maskvos šven-
tikas Glebas Jakuninas ir ci-
vilis Levas Regelsonas pa-
reiškė, kad Rusijos stačiatikių
bažnyčia pusiau sugriau-
ta. Šie du drąsuoliai malda-
vo apginti krikščionis nuo
bolševikinio ateistinio tero-
ro. Šveicarų protestantų
bažnyčios federacijos atsto-
vas Jacques Rossellis pasiū-
lė įstatų papildinį, kuriame
buvo įtrauktos pastabos
apie religinius persekioji-
mus Sovietuose. Tatai buvo
pirmosios kregždės, kurios
pavasario dar nepadarė, bet
ir religinių persekiojimų So-
vietuose neužtylėjo.

Šios milžiniškos religinės
organizacijos veikimas sep-
tyniasdešimt penkis procen-

tus finansuojamas JAV ir
Vakarų Vokietijos įmokėji-
mais. Vis dėlto, kaip Jungti-
nės Tautos, ši religinė orga-
nizacija aiškiai paversta pro-
sovietinės politikos įrankiu:
savo konferencijose ir pasau-
liniuose seimuose nedrįsta
kalbėti apie antireliginį
terorą Sovietijoje, kad tik
keli sovietiniai archierėjai
galėtų dalyvauti suvažiavi-
muose iškamšų rolėse!

Kilimandžaro sniegynas,
gal būt, kada nors pradės
tirpti dėl jau pradėjusių
kaisti kraterių.

Angola...

(Atkelta iš 1 psl.)

rioliką metų Sovietų Sąjun-
ga pradėjo skirti Angolai
savo "šiltą" dėmesį. Buvo
įdiegtos komunistinės kuo-
pos. Tie sambūriai buvo
treniruojami pilietiniam ka-
rui. Susidarė MPLA (An-
golos išvadavimo liaudies ju-
dėjimas). Tuo reikalu prieš
porą metų teko rašyti Dir-
voj. Slaptose krašto vietose
buvo treniruojama kariuo-
menė pilietiniam karui.
Kraštas buvo nuskirtas Le-
nino eksperimentikai. Po-
grindžio vėliavose įrašyti iš
Maskvos parvežti šukiai.
Ant slaptų karinių štabų
sienų pakabinti Lenino ir
Brežnevo portretai. Savai-
me aišku, geri ir modernūs
ginklai buvo "made in
USSR".

Natūraliai, spontaniškai,
kilo, patriotiniai gyventojų
judėjimai, kurie surišti su
Angolos demokratinės san-
tvarkos idėja. Tai UNITA,
judėjimas Pietų Angoloje.
Tai FNLA, judėjimas šiau-
rės Angoloje. Marksistinė-
leninistinė (Maskvos) ka-
riuomenė užėmė centrinę
krašto teritoriją, kur dau-
giausiai industrijos ir dalis
pakrančių naftos.

UNITA ir FNLA yra
spontaniškos patriotų armi-
jos. Jos skurdžiai ginkluo-
tos ir nepatyrusios karybos
meno. Paskutiniu laiku,
spaudama į bet kurias pa-
sirašytas sutartis, Sovietų
Sąjunga atplūdė į Luandos
uostą 25 laivus su įvairiais
ginklais: nuo raketų iki ku-
kosvaidžių. Maskva įsakė
Kubos Fidelui parengti

specialių karinių dalinių
Angolos pilietiniam karui
vesti. Maskva pradėjo pa-
saulinę propagandą už
marksistinius Angolos "lais-
vintojus", vadindama An-
golos patriotus rasistais ir
kapitalistų tarnais.

Tuo tarpu komunistinė
Angolos centrinės teritori-
jos vyriausybė jau paskel-
bė visuotinę mobilizaciją:
18-35 metų amžiaus vy-
rams. Jau steigiami "koope-
ratyviniai ūkiai", kolūkių
užuomazgos; nacionalizuota
pramonė ir prekyba. Taip
Maskva aktyviai stato An-
goloje komunizmą. Juk An-
gola užima strateginę, mili-
tariškai ir ekonomiškai, po-
ziciją Juodajame kontinen-
te. Angola gali tapti ener-
gingu komunizmo sėklos
punktu Afrikai ir Lotynų
Amerikai. Angola gali būti
puiki bazė Sovietų karo lai-
vynui ir Oro armadai, kurie
operuotų Atlanto vandeny-
ne...

Jungtinės Amerikos Val-
stybės, reikia pripažinti,
tiesiog pramiegojo Angolos
įvykius. Bolševikai jau
prieš keturiolika metų ruo-
šė čia savo armiją. Angolie-

čių sovietinė armija kariaus
Angolos teritorijoje už Mas-
kvos interesus. Maskvai ne-
reikės kišti karan savo pi-
liečių. Tuo tarpu, esant
kebliai padėčiai, JAV kiša
į karo mašinos nasrus savo
jaunus vyrus. Tai yra Ko-
rėjos ir Pietų Vietnamo
tragedijos. Šios negandos
kyla iš nepaprastai seklios,
nepramatančios, nejudrios
ir naivios JAV užsienio po-
litikos. Šios politikos nuo-
smūkis ryškiausias Henry
Kissingerio valdymo me-
tais. Dabar ruošiamasi sių-
sti Angolai militarinę pagal-
bą; maistu, pinigais ir gink-
lais. Kam atiteks ši multi-
milijoninė pagalba? Tiems,
kas geriau pramoko ten ka-
riauti. Šitaip milžiniškais
arsenalais Amerika apdali-
no komunistinį šiaurės
Vietnamą.

Neužilgo mes matysime
Angolos susovietinimą.
Knibžda galvoj mintis: kaip
ilgai JAV užsienio politika
sirs... infantilizmu?

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

SU NAUJAISIAIS METAIS...



GERIAUSIĄ DOVANĄ BET KOKIA PROGA

Rasite pas vienintelį
lietuvių kailininką
Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

185 North Wabash Avenue
Chicago, Ill. 60601 2nd Floor

DIDELIS PASIRINKIMAS
PUOŠNIŲ IR PASKUTINĖS
MADOS KAILIŲ!

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489
(buto)



'ALIJOŠIAUS LAPAI'

sveikatai pataisyti

VLADAS BŪTENAS

Neseniai knygų rinkoje pasirodė tretysis dr. S. Aliūno humoristinių satyrų rinkinys "Alijošiaus lapai", pasipuošęs skoningu dail. M. Ambrozaitienės viršeliu. Humoristine poezija besidomį skaitytojai anksčiau yra skaitę to paties autoriaus knygas "Valerijono lašai" ir "Trejos devyneros". Dr. S. Aliūnas (rašyt. Aloyzas

Baronas) yra ryškus humoristinės poezijos kūrėjas išeivijoje šalia Antano Gustaičio, Leonardo Žitkevičiaus (Runcės Dandierino, Balio Pavabalio), šalia Rimo Vėžio ir gal dar vieno kito. Jo humoristinė poezija tiesiog gydo lietuvišką visuomenę, kaip kad teisingai pastebima paskutiniame eilėraštyje:

Jeį niekai tau širdį gelia,
Puola džiaugsmą trapų,
Imk posmelį, kaip šaukštelį,
Alijošiaus lapų...

Ar sėdėsi, ar skubėsi
Tarp visų etapų
Vis paimk, kiek tik galėsi,
Alijošiaus lapų.

Dr. S. Aliūnas humoristinėje poezijoje nėra naujokas. Jo kūrybos šaknys siekia dar Lietuvą. Su dr. S. Aliūnu, kaip ir kitu to pačio žanro kūrybos atstovu L. Žitkevičium, gimėm ir augom tame pačiame Va-

balninke. Tame krašte, iš kurio buvo kilę ir kiti poezijos milžinai: Balys Sruoga, Kazys Binkis, Bernardas Brazdžionis, Vincas Stonis ir eilė kitų. Apie 1941-42 m. vabalninkėnuose atkeliavo nauja politinė satyra:

Dvi švilpynės, vienas tonas,
Čia Berlynas, ten Maskva,
Viens raudonas, kaip šetonas,
Kitas rudas, kaip šuva...

Paslaptis greit išryškėjo, kad šios politinės satyros autorius yra mūsų krašto sūnus poetas L. Žitkevičius, vėliau išeivijoje išleidęs satyrų rinkinį "Šilkai ir vilkai" ir kitus.

Vokiečių okupacijos įkarš-

Anglai į Reichą bombas vis grūda,
Sako, užmuškim tą blakę rudą...

arba

Velniop kuponai, nereikia mums taško,
vistiek jau sostas Rentelno braška.
Imk samagono didelę gliozę
ir užsigerki už poną Losę.

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

- 7 3/4% — 6 metų su \$1,000, minimum.
- 7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum.
- 6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
- 6 1/2% — 1 metų su \$1,000, minimum.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.L.L.C.

Saint Anthony Savings



1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60650

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas



Dr. S. Aliūnas (dešinėje) su savo artimaisiais prieteliais dr. P. Kisieliū ir V. Būtenū viename pobūvyje Chicagoje prie "Shlitz" vaistų. Dr. P. Kisieliū ir D. Būtenienė (kairėje) tepripažįsta tik kavą.

Virš cituojamas politines satyras Lietuvoje tada paleido ne kas kitas, bet Aloyzas Baronas, Kaune kartu su dr. J. Gailiūnu (mirusiu) redagavęs "Pogrindžio kuntaplį".

Išeivijoje satyrinei poezijai naudojamas dr. S. Aliūno vardas, nemažai laiko skiria šiam žanrui. Jo redaguojamas "Spyglių ir dyglių" skyrius "Draugo" dienraštyje jau rodosi ar ne 20 m. O kur dar nuolatiniai pasirodymai įvairiuose vakaruose, pobūviuose, kur publika humoristo pigiai nepaleidžia nuo scenos. Gyvendamas JAV, dr. S. Aliū-

nas yra aplankęs beveik visas didesnes lietuvių kolonijas JAV ir Kanadoje, išskyrus tik Montrealį. Visur, kur tik jisai rodėsi, į vakarus susirinkdavo gausūs publikos būriai. Taip pat, kaip ir Antano Gustaičio pasirodymus. Vienok proginiams skaitymams neretai tenka parašyti ir proginis eilėraščius. Tokie į rinkinius, žinoma, nededami. Dedami tie, kurie liečia ne vieną kurią prągą, bet epochą, jos papročius, o ypač ydas. Kai kurie iš jų yra labai patriotiniai. Įsiskaitykim į vieną kitą posmą:

Apsaugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį,
Čia mano namelis, ten bočių kapai,
Ir duoki stiprybės gint dolerį žalią,
Ką amžių per amžius garbingai taupai.

Tokių pavyzdžių rasime daug. Man ypač patinka satyra "Tautos ambasadorius", taikliai atvaizduojanti kai kurių išeivijos lietuvių "patriotizmą":

Tai ir sukroviau, tai ir sudėjau
Savo dukrelei aš pasogėlę,
Nors gi ir keikė visi rinkėjai
Arba rašėivos spaudoje gėlę.

Centas prie cento, ir doleriukas,
Šimtas prie šimto, kaip liepia planas,
Nesu aš bukas koksai dypukas,
Klausyk, ką kalba Razma Antanas.

Teauga fondas, kirskite stogą,
Te jis pasiekia šaunią berybę.
Aš gi su savo dukros pasoga
Gražiai apgyniau mūs lietuviybę.

Tai ir sudėjau gražią sumelę,
Spausdamas viską tvirtai be galo,
Kol ištekėjo mano dukrelė
Užu ūsiukų juosvų italo...

Kada esam viskuo pertekę išeivijoje ir tiesiog gyvenam kaip inkstai taukuose, erotinis motyvas link-

mina mūsų turtingą kasdienybę. Visoje eilėje posmų tas motyvas praskamba ir "Alijošiaus lapuose":

Tenai pro obelis ir topolius,
Grėblelį nešančią, mačiau,
O šiandien prie sesutės toples
Prisėsti norisi arčiau.

Ten apie rūtą buvo dainos,
Kur vainikėlis tas nulėks,
O viskas čia gražiai sueina
Tiktai į vieną žodį seks.

Iš "Alijošiaus lapų" rinkinio galima būtų cituoti kiekvieną eilėraštį, net kiekvieną posmą, nes kiekvie-

nas jų šmaikštus ir linksmas. Jei ankstyvesniųjų dr. S. Aliūno rinkiniuose sudėtų satyrų eiliavimas kartais

būdavo kiek grubokas ir nelankstus, tai "Alijošiaus lapuose" eilės skamba pašėlusiai tiesmukai ir šmaikščiai. Čia, regis, ir yra didžioji "Alijošiaus lapų" stiprybė. Nėra ir proginių eilėraščių, beveik visi epochiniai. Todėl valia tikėti, kad po metų "Alijošiaus lapų" nebeliks knygų lentynose. Mums reikalingi vaistai. O vaistai ilgai nestovi vaistinėse.

"Alijošiaus lapus" išleido Lietuviškos Knygos Klubas Chicagoje. Knygos kainą tik virš poros dolerių. Tikėkime, kad ateityje dr. S. Aliūnas paruos ir kokią nors "Gyvatynę" ar panašų humoristinių satyrų veikalą.

TAUTINIŲ NAMŲ PASTOGĖJE

Lietuvių Tautiniai Namai ir Lietuvių Moterų Federacijos Chicagos klubas dariniai bendradarbiaudami jau keletą metų rengia Chicago lietuviškajai visuomenei kultūrinės sekmadienio popietes. Šį rudenį į popiečių apimtį buvo jungti didžiųjų lietuvių Vyskupo Motiejaus Valančiaus ir dailininko-muziko Konstantino Mikalojaus Čiurlionio minėjimai. Vyskupo M. Valančiaus minėjime, jo asmens ir veiklos apybraižą patiekė kun. dr. Juozas Prunskis. Jo raštijos ištraukas meistriškai paskaitė aktorai Eglė Vilutienė ir J. Raudonis. Didžiojo kūrėjo M. K. Čiurlionio dailininko kūrybą paryškino dail. Algirdas Kurauskas, gi Čiurlioni kompozitorių aptarė pianistė Birutė Smetonienė. Sekmadienio popiečių programas veda aktorė Zita Kevalaitytė-Visockienė.

Sekmadienio popietės bus tęsiamos ir po Naujųjų metų, sausio, vasario ir kovo mėnesiais.

(Nukelta į 6 psl.)

M. K. Čiurlionio minėjimas Chicagoje

Sekmadienio popietė, gruodžio 7 d., Lietuvių Tautiniuose Namuose buvo skir-



Muz. Birutė Smetonienė kalba apie M.K. Čiurlionio muzikinę kūrybą.

A. Plaušinaičio nuotr.

ta Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui, didžiajam lietuviui, jo šimtojo gimtadienio proga, pagerbti. Popietės rengėjai — Lietuvių Moterų Federacijos Chicago Klubas ir Lietuvių Tautiniai Namai. Į minėjimą atsilankė gerokai per šimtinę chicagiškių meno mylėtojų, lietuvių kultūrinio gyvenimu besidominčių žmonių.

Minėjimą pradėjo inž. Jonas Jurkūnas, Lietuvių Tautinių Namų valdybos pirmininkas. Programą vedė aktorė Zita Visockienė. Pradžioje ji supažindino auditoriją su M. K. Čiurlionio biografija. Toliau keletą sakinių aptarė Algirdą Kurauską, kaip menininką-kūrėją, aktorių ir daininką-grafiką.

Prelegentas A. Kurauskas akademiniais stiliumi savo paskaitoj pavaizdavo M. K. Čiurlionį, menininką, jo talentingumą, genialumą, o taip pat jo santykius (panašumus ir išsiskyrimus) su kitais ano meto, dvidešimtojo šimtmečio pradžios, dailininkais.

Prelegento mintis paryškino, jo paskaitos įkandino rodytosios M. K. Čiurlionio paveikslų reprodukcijų skaidrės. Šios skaidrės buvo šiam reikalui paskolintos iš jų p.p. Bogutų. Meno kolektojų dėmesiui tartina, kad jų pilnus rinkinius dar galima įsigyti. Publika il-



Dail. A. Kurauskas kalba apie dail. M.K. Čiurlionį.

A. Plaušinaičio nuotr.

Tautinių Namų...

(Atkelta iš 5 psl.)

1975 m. gruodžio 12 d. posėdžiavo Lietuvių Tautinių Namų direktorių taryba. Posėdžiui pirmininkavo tarybos vicepirmininkas Antanas Šošė, nes pirmininkas Mikas Rėklaitis tuo metu sveikatai patikrinti buvo nukilęs į ligoninę. Su LTN finansiniu stoviu direktorius supažindino valdybos išdininkas Juozas Andrašius. Jis pareiškė, kad provizorinis 1975 metų balansas rodąs pelną, nors ir mažesį, negu 1974 metais. Tačiau stovima ant tvirto pagrindo, nes esą visi mokėjimai daromi tvarkingai, o kasos saldo galės išlyginti turimus morgyčius!

Direktorių taryba nutarė metinį narių susirinkimą šaukti 1976 m. kovo 20 dieną (šeštadienį). Į susirinkimą, kaip ir kasmet, kviečiami su balso teise visi, visos LTN nariai, tačiau susirinkime dalyvauti ir savo pasiūlymus reikšti kviečiami visi Chicago lietuviai.

Direktorių taryba išskyrė nominacijų komisiją, kurios uždaviniu yra pasiūlyti narių susirinkimui kandidatus į kadenciją baigusią direktorių vietas, o taip pat numatyti kandidatus į 1976 metų LTN valdybos narius. Direktoriatas įsakmiai pageidavo, kad nominacijų komisija į kandidatų eiles įrinktų galimai daugiau amžiumi jaunesniųjų narių, aktyvesniųjų darbuotojų. Nominacijų komisijon išrinkti: Zita Visockienė, Petras Vėbra ir Stasys Virpša. Komisijai palikta teisė savo nuožiūra pasikviesti dar du narius.

Tame pat posėdyje, LTN valdybos pirmininkui inž. J. Jurkūnui pasiūlus, direktoriai ilgėliau svarstė paramos padėgėlei Dirvai klausimą, ir nutarė Dirvos spaustuvei atstatyti skirti tūkstantį dolerių. (mv)



Pianistė Birutė Smetonienė chicagiškių grupėje. Iš kairės: V. Jurkūnienė, G. Žukauskienė, B. Setonienė, S. Adomaitienė, K. Leonaitienė, E. Songinienė.

A. Plaušinaičio nuotr.

gais plojimais reikė padėką A. Kurauskui, už didžiojo lietuvių kūrėjo paryškinimą ir supažindinimą su jo kūrybos bruožais.

Antroje dalyje, viešnia iš Clevelando, pianistė ir muzikos mokytoja, Birutė Smetonienė įvado žodžiu aptarė M. K. Čiurlionį muziką, kompozitorius. Vėliau ji pati paskambino M. K. Čiurlionio keletą preliudų. Lakštingalą ir tris muzikos bruožus. Auditorija ilgais plojimais palydėjo šią trumpą koncertinę valandėlę.

Rengėjų vardu M. Marcinkienė, LKM Federacijos Chicago Klubas pirmininkė, pareiškė padėką prelegentams A. Kurauskui ir B. Smetonienėi, kuri, kaip Zita Visockienė išsireiškė, "bene pirmą kartą Chicago lietuviams leido gerėtis mene valandėlė, kai josios abu sūnūs iškilūs pianistai, džiugino mus jau ne kartą..." Birutei padėkos ženklu įteikta gėlių puokštė.

M. Marcinkienės pakvietimi visi minėjimo dalyviai, pasiliko salėje, vaišindamiesi rengėjų tiekiamą kavą ir užkandėliais.

M. Valiukėnas

Skaitykit ir platinkit
D I R V A



Prof. dail. Adomas Varnas su žmona M.K. Čiurlionio minėjime, Lietuvių Tautiniuose Namuose, Chicagoje.

Detroito lietuviai

ANTANAS GRINIUS

BENDRO KŪČIOS

"Švyturio" šaulių kuopos moterų sekcijos pastangomis gruodžio 24 d., 8 val. vak. šv. Antano parapijos patalpose turėjome bendras kūčias, kuriose dalyvavo virš 60 žmonių.

Juozas Kinčius, taręs žodį, pakvietė kun. K. Simaitį ir pirm. Alfą Šukį uždegti Kalėdų Eglutėje žvakutes.

Alfa Šukis pasveikinęs svečius su Kalėdų šventėmis, pažymėjo, kad Kūčios ir Kalėdos yra šeimos šventė ir kadangi mūsų šeimos kai kurios yra išblaškytos ir išskirstytos, šauliai šių švenčių metu jungiasi į vieną didelę šeimą ir kelinti metai iš eilės rengia bendras Kūčias.

Kun. K. Simaitiui sukalbėjus maldą pradėta Kūčių vakarienė.

Aktorius Algis Pesys paskaitė du eilėraščius: Kūčių Vakarą (savo sukurtą) ir Dievo motinos lopšinė — B. Brazdžionio. Vilija Telyčėnaitė padėklavo Tėviškės papėdėje, o Angelė Šukienė poetės Marijos Sims eilėraščių Tėviškės šaukia.

Juozas Kinčius papasakojo kaip Kūčias valgė prieš 25 metus važiuodamas į Ameriką laive.

St. Butkaus šaulių kuopos pirm. Juozas Leščinskas papasakojo apie Kūčias Lietuvoje.

Stepas Lungys pasveikino su Kalėdų šventėmis ir palinkėjo visiems sulaukti ateinančių Kalėdų.

Kūčioms pasibaigus kuopos pirmininkas Alfa Šukis ir moterų sekcijos vadovė Angelė Šukienė padėkojo visiems dalyviams už dalyvavimą bendrose kūčiose ir šioms savo pagelbininkams, kurios jai padėjo kūčias priuošti: S. Paulikienei, E. Lungienei, A. Bukšnienei, p. Skarbulienei, p. Lelienei ir kit.

Dauguma kūčių dalyvių dalyvavo šv. Antano bažnyčioje 12 val. nakties berniukų mišiose. Mišių metu Pranui Zarankai vadovaujant buvo giedamos Kalėdų giesmės.

• A. ir B. Telyčėnai savo dukrai Vilijai Telyčėnaitei, po jos padėklamuoto eilėraščio "Tėviškės papėdėje", kaip Kalėdų dovaną užsakė Dirvą.

• Dirvai aukojo 10 dol. K. ir J. Kirvaičiai.

• Lietuvių Respublikonų Lyga Chicagoje prie šventinių linkėjimų Dirvai pridėjo auką 10 dol. Ačiū.

PAVYZDŽIŲ SIUVĖJAI

Vyraujantis gamintojas sportinių drabužių moterims siūlo siuvėjams karjeros galimybę paruošiant modelių pavyzdžius. Apmokomos atostogos, šventadieniai ir kiti papildomi priedai. Konfidencialiam interviu susisiekite su Diane Fawcett, Personnel Dept.

DALTON OF AMERICA

DALTON BLVD.
CLEVELAND, OHIO
PHONE 946-4000

NEPAŽISTAMOJI GYDYTOJA

EMILIJA ČEKIENĖ

Viename amerikiečių priėmimo prie durų susidarė eilutė, tikrinant asmenų pavardes. Aš pasirašiau ir einu toliau toliau. Staiga pasiveja už manęs eilė stovėjusi gerokai pagyvenusi inteligentiška moteris ir angliškai klausia:

— Ar jūs esate lietuvė?

— Taip, — sakau, — bet kaip galėjęt atspėti?

— Iš pavardės, — atsakė ji, — ach, kaip malonu, gal jūs girdėjot apie daktarę Sli... Sliu... Aldona?

Man dingtelėjo mintis, ar tai nebus dr. Aldona Šliupaitė ir, kai ištariau šliupas, ji sušuko: yes, yes, Aldona Šliupas ir iš džiaugsmo apkabino mane ir, padavusi man savo vizitinę kortelę, iš kurios man paaiškėjo, kad ji yra medicinos daktarė O. J. Bengtsson, pradėjo pasakoti, kad Aldona buvo lietuvė studentė tuo laiku, kada ši dr. Bengtsson studijavo mediciną Cornell universitete, Ithaca apie 1915-1916 iki 1918-19 metų.

— Aldona buvo vyresniam kurse ir ji manęs nepažino, bet visas universitetas pažino ją, — dėstė mintis nepažįstamoji. Ach, ji buvo didelė patriotė lietuvė, jai niekas rodos, daugiau nerūpėjo kaip tik jos tėvynė, nors gimusi buvo pačioje New Yorko miesto širdyje. Ji skaitydavo paskaitas ir beveik visi studentai laukdavo jų, nes buvo tokia iškalbinga, pasakodavo vis naujus dalykus apie savo tėvų kraštą. Aš ir dabar atsimenu, kalbėjo ji, koks didelis, gražus ir galingas, vėliau okupuotas rusų, vargo, kentėjo, kultūra buvo slopinama, spauda uždrausta, vėliau I-jo karo metu teriojama, žmonės reikalingi pagalbos ir tauta laisvės ir nepriklausomybės. Po paskaitų Aldona rinkdavo aukas. Visi jai dudavo, nepajėgdavo atsakyti, ji taip mokėdavo įtikinti ir mes jai atiduodavom paskutinį dešimtuką

ar penktuką, nes daug neturėjom. Visi žinojo, kad ji lietuvaitė ir kur ta jos mylima šalis randasi. Mes jaunesnieji jausdavom už garbę jos pakalbinti bėgant pro šalį, o ji visada skubėdavo. Aldona buvo "outstanding girl".

Vėliau mes sužinojom, jog toji Aldona išvažiavo į savo mylimą kraštą, o pasakui vėl sužinojom, kad grįžo atgal. Tai buvo asmenybė, kurią mes, anų laikų studentai susitikę visada prisimindavom ir viens kito klausdavom, ar ji savo idealą pasiekė, ar pagaliau ji laiminga, kažin kur gyvena dabar, — nebaigė kalbėti ir nepalaido manęs vis tęsdama toliau, kol staiga pakeitė džiaugsmo šypsena ir su liūdesiu veide pasakė:

— Juk dabar Lietuva vėl rusų pavergta, aš tai žinau. Mes visada apie tą kraštą pamatę spaudoje griebiam skaityti, juk pernai vienas jūrininkas pabėgęs atvyko. Jei sužinosit apie Aldoną daugiau, praneškite man, labai prašau, — baigė dr. Bengtsson.

Deja, aš jai tegalėjau pasakyti tik tai, kad dr. Aldona Šliupas gyvena Kalifornijoje ir vieną kartą man teko susipažinti. Taip pat jai pasakiau, kad Aldonos ir tėvas dr. Jonas Šliupas buvo toks pat lietuvis patriotas, didis kovotojas už savo krašto laisvę. Taip ir atsispyrė abi maloniai nusi-teikusios, nes ir mano jausmus pakuteno švelni šiluma iš svetimų lūpų girdint puikią atestaciją apie sesę lietuvaitę.

Po kelių dienų nuo to pasikalbėjimo skaitau mūsų spaudoje gydytojams išmetinėjimų, kad per maža remia lietuvišką veiklą iševijoje, kad patys nedalyvauja ir t.t. Nežinau, kaip tokių nuomonių gali ir būti, kada visi gerai žinome, jėgu norime žinoti, jog nuo pat gimimo laikų lietuviai med. gydytojai stovėjo savo tautos sargyboje, teik-

dami nuolatinę pagalbą ne vien kūno, bet ir dvasios ligoniams. Gydė žmones vaisiais, patarimais ir savo patriotiniais raštais, spausdinamais "Aušroje", "Varpe" ir kitur. Žadino apsnūdusius iš tautinio miego, kėlė tautos atgimimą,

Gydytojai yra didžiausią įnašą įdėję Lietuvos atgimimui savam krašte ir už tėvynės ribų, iš kurių vienas pačių pirmųjų dr. Jonas Basanavičius, gimęs 1851 m. lapkričio 23 d. ir miręs 1927 m. vasario 16 d. kovojęs už Lietuvos atgimimą ir savo idealą pasiekęs, vienas iš pirmųjų pasirašė po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktu. Šiais metais sueina 125 metų sukaktis nuo gimimo, tačiau jo idealizmo dvasia, jo tautiškosios keltos idėjos ir pavyzdys visuose darbuose tebėra gyvas ir šandien, nes dr. Basanavičius stengėsi suburti "Aušroje" bendram tautiniam darbui visus lietuvius, tiek linkusius į kultūrinį darbą, tiek į politinį, tiek pasauliečius ir dvasiškius, ko mums itin ir trūksta dabar.

Jo redaguota "Aušra" diegė tautines idėjas daugeliui kitų. Joje bendradarbiavo dr. J. Šliupas ir kiti, kurių vardai iš Lietuvos istorijos niekuomet neišnyks. Vieni daugiau, kiti mažiau pagal savo sugebėjimus darbavosi Lietuvos naudai.

Nei viena kita profesija nėra tiek davusi lietuvių tautai stiprių asmenybių, kaip gydytojų. Nejmanoma šiame trumpame rašiny sušuminti jų visų vardų ir atliktų darbų, gal būt, apie tai plačiau bus paminėta veikale, kurį dabar rašo prof. J. Puzinas. Čia bandysiu priminti tik šių dabartinių laikų gydytojus, kurių vardų netrūksta nei vienoj mūsų organizacijoje. Lietuvio gydytojo asmenyje ir šiandien matome ne vien medicinos daktarą, bet ir politiką, visuomenininką, kultūrininką, žurnalistą, rašytoją ir dosnų tautinių reikalų rėmėją. Jį dažnai matome ir bendrinių organizacijų bei fondų priešakyje.

Nežiūrint į tai, kad lietuviai JAV-se redaguoja ir leidžia savo žurnalą "Medicina", jų straipsnių įvairiais klausimais randame ir kituose laikraščiuose, kurie yra prieinami visiems skaitytojams. Rengiant lietuvių visuomenei įvairias tautines šventes, statant mūsų kultūrinius centrus pirmieji aukomis į talką ateina lietuviai med. gydytojai ne tik su materialine parama, bet nevengdami ir organizacinių pareigų. Ir štai kalbant apie mūsų Dirvą, kuri



J. Juodis Tėvynės laisvė nemari (aliejus)

Dail. J. Juodžio parodos Clevelande belaukiant

Buvęs Lietuvos kariuomenės gusaras ir aviacijos

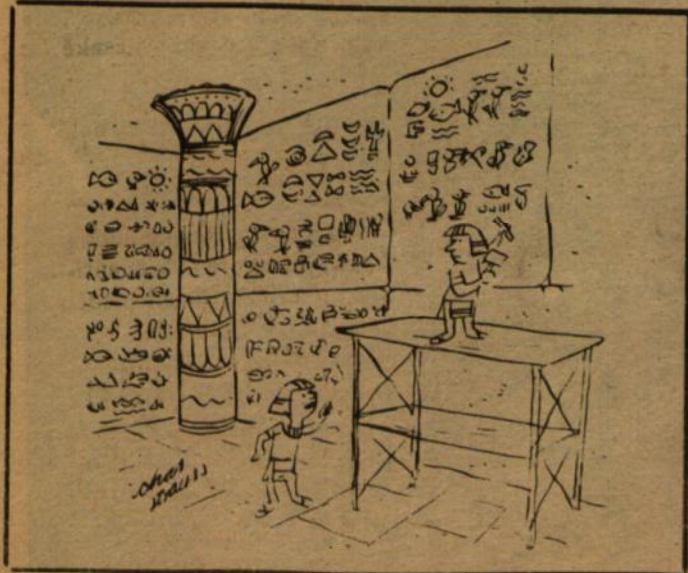
šiemet švenčia 60 m. gyvavimo sukaktį, jos istoriniam kelyje didį vaidmenį yra suvaidinę vėl gydytojai. Vilties Draugijos pirmininku buvo dr. Juozas Bartkus, dr. Vladas Ramanauskas, šiuo metu vicepirmininku dr. Vytautas Dargis ir dr. P. Švarcas. Dabar Dirvą ištikus nelaimei gydytojai taip pat neliko abejingi. Ohio lietuvių gydytojų draugija paskyrė 1000 dol. Čia tenka prisiminti, kad jie kasmet jau eilę metų skiria tūkstantines mūsų kultūros reikalams. Dr. D. Degesys yra Dirvos įkurdinimo komiteto pirmininku. Veterinarijos gydytojas V. Bložė Dirvos atstatymo komiteto pirmininkas Clevelande ir pats aukojęs tūkstantinę. Chicagos Dirvos atstatymo komitete taip pat vadovaujančių yra gydytojų ir aukojančių, giliai suprantančių lietuviško žodžio reikšmę ir prasmę. Dr. L. Kriaučeliūnas itin plačių užsimojimų kultūrinių reikalų rėmimo lėšomis ir savo pastangomis bei darbais.

Čia paminėjau tik keletą, o jų priskaityčiau daug, bet tai ne šio rašinio rėmuose. Kiekviena gydytojų draugija atskirai daug atlieka leisdami knygas, skirdami premijas ir kitokiais įnašais.

Lietuvių gydytojų įnašų į mūsų politinį, kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą reikia tik stebėtis, žinant jų sunkias profesines pareigas, reikalaujančias didelio susikaupimo, energijos ir laiko.

karininkas Jurgis Juodis meno kūryboje yra nuėjęs savitu, originaliu keliu. Meną pradėjęs studijuoti Lietuvos meno mokykloje, vėliau dail. Vienožinskio studijoje, tremtyje tobulinąsi pas vokiečių meno profesorių E. Schoefer'į ir JAV "Famous Artists School Westport, Conn.", kurias 3 metų kursą pabaigęs per 2 metus, pelnydamas ypatingą pripažinimą.

Žiūrėdamas J. Juodžio kūrinius, žiurovas prisimena M. K. Čiurlionį ir K. Šimonį. Galimas dalykas, kad šių žymiųjų mūsų meno kūrėjų darbai jaunystėje bus palikę įspūdžių ir J. Juodžiui. Reikia tačiau pasakyti, kad jis ir šiuo atveju liko nepriklausomas, savito stiliaus kūrėjas. Simboliškas sutapimas: J. Juodis gimė 1911 m. — tais pačiais metais, kada mirė M. K. Čiurlionis. Lyg ir tęsdamas genialaus kūrėjo misiją, J. Juodis kūrė paveikslus pilnus lietuviškos romantikos, simbolikos, astralinės vaizduotės ir svajonių. Jis, lygiai kaip ir Čiurlionis, kreipia svajingą žvilgsnį į beribę erdvę, į visatą, į kosmosą, galaktikas ir kitus astronominiuose nuotoliuose švytinčius žvaigždynus, planetas. Jam rūpi nepabaigiamoji amžinybė. Jis kreipia žvilgsnį į pasaulių Kūrėjo nustatytą preciziško judėjimo darną, tikslumą ir didybę. Dail. J. Juodžio kūriniuose atspindi jo didelė meilė Lietuvai, jos praečiai. Jo paveiksluose, jų spalvų turtingame žaisme matome didvyrius kunigaikščius ant gražių



- Reikia, kad tu perrašytum istorijos pirmąją dalį, nes faraonas nepatenkintas.

LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKŲ II DALĮ SUTINKANT

Šiame suėjo treji metai, kai okupuotos Lietuvos pogrindyje pasirodė LKB Kronika. Tai labai kuklus, mašinėle rašytas neperiodinis leidinys, kuriame nėra į sukilimą kviečiančios kovos dvasios, o tik tikslūs faktai ir informacija susijusi su Katalikų Bažnyčios padėtimi.

Stebėtina, kad LKB Kronikos per trumpą laiką jau spėjo įsirikiuoti į mūsų tautos kančias aprašomųjų veikalų eilę ir tapo pažįstama plačiajam pasauliui. LKB Kronikose aprašyti pavyzdžiai dažnai cituojami didžiųjų spaudos agentūrų, kaip lietuviško religinio rezistencinio gyvenimo fak-

tai, kur komunistinis sadizmas maišomas su bukaprotybe, valdžios organų sauvale ir t.t. LKB Kronikose tikintis žmogus parodytas kaip nugenėtas medis, kuriam neleidžia išleisti atžalų, nes komunistinėje režimo sistemoje viskas turi būti: suvienodinta, uniformuota, o individo gyvenimą privalo apspręsti viską žinanti komunistų partija ir tėvams vaikų auklėjime čia vietos nėra. Dvasiškai kaltinami net už tai, kad jie teikia mirštančiam paskutinį religinį patarnavimą, nes tuo būdu skiepia anti-rusišką nacionalizmą.

Okupuotos Lietuvos režimipis spaudimas, nesiskaitydamas su jokiais priemonėmis, kad greičiau palaužus tautos atsparumą, sudarė tokią padėtį, kad žymi dalis kunigų ir pasauliečių išėjo į kovą prieš prievartą brukamą ateizmą, išdrįstami protestus nukreipti į Maskvą, Jungtinių Tautų Organizaciją, Vatikaną ir tylos sąmokslui pralaužti — leisti pogrindyje LKB Kronikas.

Jų sukauptos pastangos Lietuvą iškėlė į religinių, tautinių ir politinių įtampos centrą, o LKB Kronikose patalpinti aukos pavyzdžiai teikia tautai šlovę ir moralinę jėgą kovoje su komunistinio režimo sargybiniams.

Mus pasiekusios LKB Kronikos rašė: — Mes Lietuvos Katalikai, prašome savo brolius išėivijoje ir visus Lietuvos Bičiulius pasaulyje informuoti plačiąją visuomenę ir tautų vyriausybes apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje. —

Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos Rėmėjai atsielėdami į aną šauksmą, 1974 m. surinkę pirmąsias septynias LKB Kronikas, išleido atskiru leidiniu. Spauda ir visuomenė šį leidinį sutiko labai palankiai ir per trumpą laiką buvo išplatinta 5000 knygų.

Turint galvoje, kad LKB Kronikas yra autentiškas pavergtos Lietuvos gyvenimo atvaizdas, nes jose pateikti ir įvykiai yra patvirtinti sovietinių teismų sprendimais, jos yra nepažinomas šaltinis Lietuvos istorijai. Gal laiko bėgyje, LKB Kronikos taps panašiu šaltiniu, kaip senoji Lietuvos kunigaikščių ir valdovų rašyba metrika, kurią pasigrobę rusai nenori atiduoti. Mat LKB Kronikose pateikiami herojiški pavyzdžiai ir realūs faktai kovoje su okupaciniu režimu, ypač su tikinčiųjų persekiojimu. Į religiją net netikintieji pradeda žiūrėti su pagarba ir pačią ateistinę pa-



ANTANAS KUČAS.

Vilnius pro medžius.

Juodžio paroda

(Atkelta iš 7 psl.)

riestasprandžių žirgų (dailininko ypatingai mėgiamas kompozicijų objektas), matome praeities Lietuvos garbę ir didybę, matome amžinai gyvą, amžinai už laisvę kovojančią Lietuvą.

Įmantrios ir didžiai sudėtingos šviesos spindulių, debesų ir žemės spalvų kompozicijos teikia J. Juodžio kūriniams ypatingo grožio ir mistinės prasmės. Žiūrovas tampa nustebintas spalvų žaismo įvairumu ir jų suderinimu, jis privirsta susikaupti, susimąstyti ir ieškoti juose minties, turinio ir idėjos. Ir šioje vietoje reikia pastebėti, kad J. Juodžio kūryboje žiūrovui lengviau "susigaudyti", negu daugumos šiais laikais madingų abstraktų stebėjime.

Dail. J. Juodžio kūrybą vadiname patriotine kūryba, tarnaujančia tautos reikalams. Dailininko išreikštas credo: "Menas yra viena gražiausių Aukščiausiojo dovanų žmonijai. Be meno pasaulis būtų nuobodus, niūrus, juodas ir varganas. Įtartinuose meno paveikluose, paminkluose matomas kultūrinis tautos veidas: jo garbė, didybė, laimėjimai, džiaugsmas. Šiandien kada mūsų tėvynė, jos šventoji žemė yra žiaurios komunistinės santvarkos priespaudoje, genocido gedule, kiekvieno lietuvių pareiga visus kūrybos darbus skirti pirmoje eilėje tėvynei, jos laisvei... Menininko darbai yra tiek verti, kiek jie tarnauja tėvynei. Kas myli tėvynę, tas piešia ir kūrta ne tai, kas jam naudinga, bet kas tėvynei naudinga."

Parodą rengia Lietuvių Bendruomenės Clevelando Apylinkės valdyba Lietuvių Namuose 1976 m. sausio 10-11 d.d. (pk)

Rochester

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ

Lapkričio 23 d. Rochester, N. Y., įvyko Lietuvos kariuomenės įkūrimo sukakties minėjimas.

Minėjimas prasidėjo 11 val. šv. Jurgio bažnyčioj, į kurią atvyko su vėliavomis organizacijos: ramovėnai, ateitininkai ir skautai. Klebonas kun. J. Dyburys atnašavo šv. Mišias už mirusius romovėnus, jų šeimų narius bei visus žuvusius dėl Lietuvos laisvės ir pasakė tai dienai pritaikintą gražų pamokslą. Pritariant

cijas padarė ses. Mercedes. Knyga turi 414 psl. ir pardavinėjama tik po 3,50 dol. minkštais viršeliais, kietais po 5 dol. Gaunama pas platintojus. Ją įsigydami atliksime tautinę pareigą.

Petras Indreika

vargonais muzikui Raimondui Obaliui, sol. Janina Armonienė gražiai pagiedojo Avia Marija.

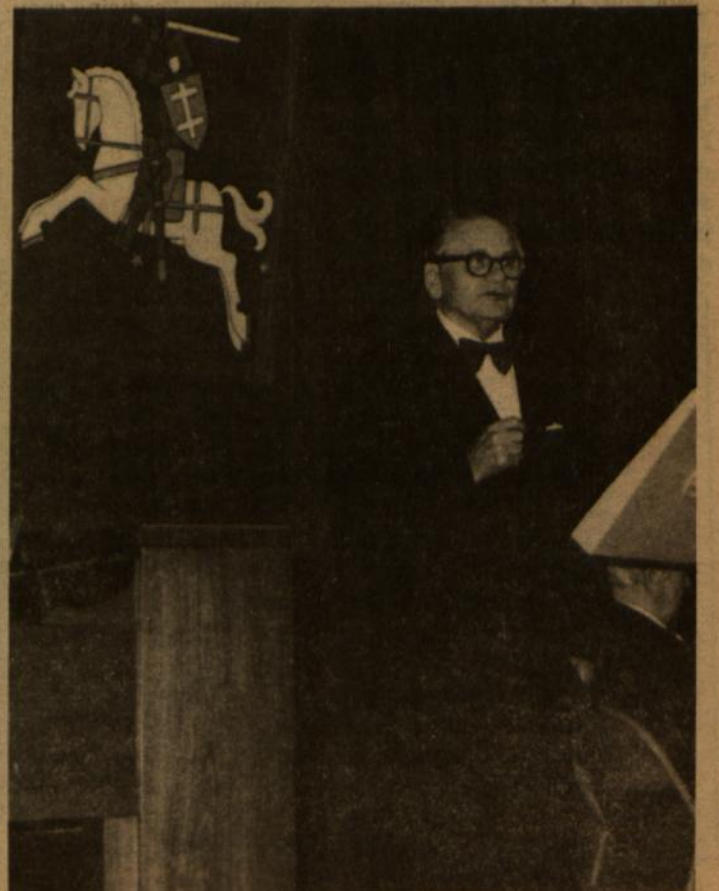
Po Mišių Rochesterio Jaunimo Sekcija buvo paruošę kalakutienos pietus bei kavą su pyragaičiais.

Po pietų viršutinėj salėj įvyko menėjimas, kurį pravedė Vytautas Žmuidzinas. Ramovės pirm. Aleksas Bėresnevičius į garbės prezidiumą pakvietė savanorius-kūrėjus: plk. Raimondą Liormaną, Zigimą Arlauską, Petrą Druseikį ir Edvardą Petkevičių.

Istorikas Aloyzas Jančys skaitė paskaitą, kurioj padarė apžvalgą pirmojo ir antrojo pasaulinio karo ir vaidmenį mūsų tautos tuose karuose.

Meninę programą atliko sol. Janina Armonienė. Jai akomponavo Dana Štaškevičiūtė.

Minėjime buvo surinkta invalidams 72 doleriai. (d)



Istorikas Aloyzas Jančys skaito paskaitą kariuomenės minėjime.
V. Staškevičiaus nuotr.

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

• OKANOTA Kūčių dienos popietė. Palengva į žemę atskrenda snaigės. Bet jos sudūžta į vandenį. Jeigu isisnigs, gal ir bus balta Kalėdų naktis, gal tas sniegas dar labiau ves mintis į pasiilgtą Lietuvą. Vidurnaktį skubėsim į Bernelių mišias šv. Kryžiaus liet. bažnyčioje. Ten vėl skambės Dainavos ansamblio atliekamas religinis koncertas, vėl bus pilna didžiulė šventovė žmonių. Tik, deja, ši vakarą ten nepamatysime per 28 m. tą šventovę saugojusio lietuviško vaidilos – kun. Adolfo Stašio. Gruodžio 22 d. žinios mūsų miesto lietuviškajame gyvenime buvo liūdnos: ilgametis Waukegano liet. parapijos vikaras kun. Zigmas Ramanauskas, 53 m. amžiaus, tą dieną važiuodamas su savo motina automobiliu Marquette Parko dalyje, gavo staigų širdies smūgį, atsitrengė su mašina į namą ir, nuvežus į šv. Kryžiaus ligoninę, konstatuota, kad jis miręs. Palyginus jaunas kunigas, gabios nors retai tepasireiškusios, plunksnos atstovas, labai socialus ir draugiškas žmogus, sutiko netikėtą mirtį Kalėdų išvakarėse. Retai kada su velioniu susitikdavom, bet kai susitikdavom atsiverdavom iki širdies gilumos, nes kaip minėjau, velionis buvo be galo draugiškas. Kun. Z. Ramanauskas su motina važiavę pas kun. Adolfą Stašį, žinomą Altos veikėją ir liet. šv. Kryžiaus parapijos vikarą, tas pareigas einantį jau 28-tuosius metus. Kai kun. A. Stašys sužinojęs kas ištiko kun. Z. Ramanauską, tą akimirka gavęs labai stiprų širdies smūgį, turbūt pirmąjį gyvenime, nes iki šiol kun. A. Stašys jokiomis ligomis nėra skundęsis. Kun. A. Stašys tuojaus buvęs nuvežtas į Christ Community li-

goninę ir, rašant šią apžvalgą, tebebuvo intensyvioje priežiūroje. Ar jis jėgas atgaus, parodys ateinančios dienos, bet šių Kalėdų naktį jo nematysime šv. Kryžiaus šventovėje. Koks sutapimas šiandien su paskutiniu paštu atėjo visa eilė sveikinimų. Tarp jų ir kun. A. Stašio, rašytas gruodžio 22 d., tą dieną, kaip po to jį ištiko stiprus, kuone mirtinas širdies priepuolis.

• ATEINANTIS sausio mėnuo vėl bus pilnas vykių mūsų miesto lietuviškajame gyvenime. Sausio 18 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje rengiamas solistų Danos Stankaitytės, Stasio Baro ir Jono Vaznelio koncertas Lietuvių Fondo naudai. Lietuvišką visuomenę ypač džiugina vieno iš pačių pajėgiausių tiek tėvynėje, tiek išeivijoje gyvenančių tenorų – Stasio Baro grįžimas į sceną po jį ištikusią ligą. Ateities skiltyse duosim ilgesnį pasikalbėjimą su Stasiu Baru. Sausio 24 d., šeštadienį, Martinių restorano pokylių salėje įvyksta Spaudos balius, rengiamas Lietuvių Žurnalistų S-gos centro valdybos. Užsakydami salę, kuri ne taip lengvai gaunama, garantavom turėsia 500 svečių. Kadangi per praėjusius du Spaudos balius svečių skaičius viršijo 600, pilnai tikimės, kad susidomėjimas šiemetiniu Spaudos baliu vėl bus didelis. Linksmą humoristinę programą, kuriai tekstą parašė kun. J. Plankis, meniniai apipavidalina muz. A. Jurgutis su keliais dainininkais ir aktorais. Šiemet nebebus įprastinės loterijos, tad susitauptys laiko šokiams. Tradicinę spaudos antį burtų keliu laimės kuris nors stalas, gi balius bus užbaigtas smagiu spau-



Laisvajame pasaulyje gyvenančių lietuvių foto menininkų darbų parodoje, įvykusioje Jaunimo Centre Chicagoje ir ruoštoje Lietuvių Foto archyvo, kurioje dalyvavo 49 foto menininkai, susitiko: S. Plepytė, E. Būtėnas – laimėjęs III premiją, dr. A. Ramonas ir G. Vėžys, neseniai surengęs labai turtingą ex-libristų parodą.

dos valsu. LŽS cv vykd. vicepirmininkas J. Janušaitis taip susirūpinęs artėjančiu baliu, kad žiemos atostogų Floridoje smarkiai sutrumpino ir atskubėjo atgal į Chicago. Todėl dar kartą lietuvišką visuomenę kviečiu išsidėmėti sausio 24 d. datą. Spaudos žmonės tarnauja daugeliui ypač organizacijų, aprašydami jų renginius, žmones. Tad neužmirškite ir mūsų kartą metuose. Dėl rezervacijų kreiptis pas J. Janušaitį 'Paramoje'.

• KAI artėja atostogų laikas, žmonės iš anksto padaro planus, kur važiuos, su kuo važiuos, ką pamatys. Spaudos darbuotojo (nors ir laisvalaikinio) atostogų planai visai kitoki. Jei išeina pagal unijos nustatytą tvarką, jas pasirenki tą savaitę, kai bus Spaudos balius. Juk J. Janušaitis, kun. J. Vaišnys ar kuris kitas LŽS cv narys visų balius rengimo techniskų darbų ant savo pečių nepakels. Jiems reikia talkos. Kai dirbi vakarinėje pamainoje, kokią talką tegali jiems suteikti! Tad tegul atostogų

savaitė plaukia ne kur nors Floridoje, kaip daro daugelis padorių tautiečių, bet Chicagoje. Su atostogomis reikia suderinti ir įvairius ankstyvesnius kvietimus. Todėl sekmadienį, sausio 18 d. 3:30 val. p.p. Lietuvių Tautinių Namų popietėje su kun. A. Keziu, duosim vaizdų, magnetofoninių įrašų ir žodžių seansą apie senąją Pensilvanijos angliakasių Lietuvą. Tai bus lyg įžanga į JAV 200 metų sukakties minėjimą, neužmirštant fakto, kad organizuota lietuvių išeivija savo dienas pradėjo 1874 m., Shenandoah, Pensilvanijoje įkūrus pirmąją lietuvišką

parapiją. Šeštadienį, sausio 24 d., kelioms valandoms iki Spaudos balius likus, tą patį seansą, jau žymiai sutrumpintą, teks duoti Chicago aukšt. lituanistinės mokyklos mokiniams mokykloje. Jei šalia šių išsipareigojimų dar liks laiko prisėsti prie rašomo platesnio veikalo ir sukalti kelias dešimt puslapių, tai bus maloniau, negu pasikaitinus Floridos saulėje. Nors žinau, kad bičiulis Adolfas Andrulis su žmona Daytone mūsų laukė. O dabar visiems šios skilties skaitytojams laimingiausių 1976 metų!



Iš JAV LB Ohio, Michigano ir Vidurio Vakarų apygardų ir apylinkių pirmininkų suvažiavimo lapkričio 30-31 d.d. Chicagoje. Nuotraukoje suvažiavimo prezidentas: R. Raslavičius, V. Velža, V. Jonaitis. Pranešimą skaito V. Šilas. J. Urbono nuotr.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6815 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoma vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

LAI DOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRY S MODERNIOS KOPLYCIOS



CLEVELANDE

Aurelija Balašaitienė

Meno ir pedagogikos keliu



Birutė Smetonienė

"Tu, Birutėle, eik skambinti, o aš tuo tarpu paglobosiu tavo vaikus", prieš eilę metų taip savo marčiai Birutei Nasvytytei Smetonienei kalbėjo a.a. Lietuvos Respublikos pirmas ir paskutinis prezidentas Antanas Smetona. Nuo to laiko, pirmųjų emigracijos dienų Amerikoje, prabėgo ilgas metų skaičius. Ne vien valstybininkas, bet filosofas ir pedagogas, Antanas Smetona suprato kitų po lėkius, atpažino talentus ir vertino asmens kūrybinę galią. Laiko eiga parodė, kad Birutė Smetonienė pateisino savo svainio viltis, ne vien džiuginama lietuviškas kolonijas savo koncertais, kada dar lietuvių tremtinių banga nebuvo pasiekusi Amerikos krantų, bet savo pedagoginio talento išdavoje išaugindama du sūnus pianistus ir visą eilę muzikos meno atžalyno, savo darbu įnešdama didžiulį įnašą į bendrąją lietuviškos ir tarptautinės kultūros lobį. Tiek meninį, tiek pedagoginį talentą paveldėjusi iš savo motinos šeimos, jau jaunute gimnaziste būdama, mokė kaimo vaikus skaityti ir rašyti, tuo būdu pajvairindama savo vasaros atostogas. Talentinga prof. Rožickio pianino klasės mokinė, vėliau tobulinusi Parjūje pas garsų Robert Cassadeus, o Clevelande pas

pianistą Leonard Shure, ji brendo ir kaip pianistė, ir ne jučiomis lavino savo igimtą pedagoginį talentą, pasisavindama metodus ir priėjimą prie muzikos skonio ir technikos paslapčių.

Įdomiame pokalbyje su ja pačia ir jos sūnumis pianistais, Antanu ir Vytautu, išryškėjo keletas jų pasisėkimo paslapčių. Jie visi trys yra tvirtai įsitikinę, kad per klasikinį, tarptautinį meną mes keliame savo pačių lygį ir tuo pačiu išiname iš savo visuomenės ribų, nešdami lietuviškąją interpretacijos ir dvasios koloritą į platesnį pasaulį. Dideli Chopin'o gerbėjai, randa jį artimą lietuvių sielai, kurios laisvės šauksmas ir žmogaus dvasios visapusiška gelmė skamba jo veikaluose. Nesiribodami vien savo meile muzikai, kuri reiškiasi kiekviename jų erdvaus namo kampe, visi trys domisi politika klasikine literatūra ir sportu. Jaunasis Vytautas, paveldėjęs stiprų patraukimą tenisui iš savo tėvo, a.a. advokato Juliaus Smetonos, teniso treniruote rimtai užsiėmęs nuo dešimties savo gyvenimo metų, dalyvauja pusiau profesiniuose turnyruose ir turi viltį savo muzikinę karjerą subsidijuoti teniso žaidimu. Birutė Smetonienė ypatingai pabrėžia tą faktą,

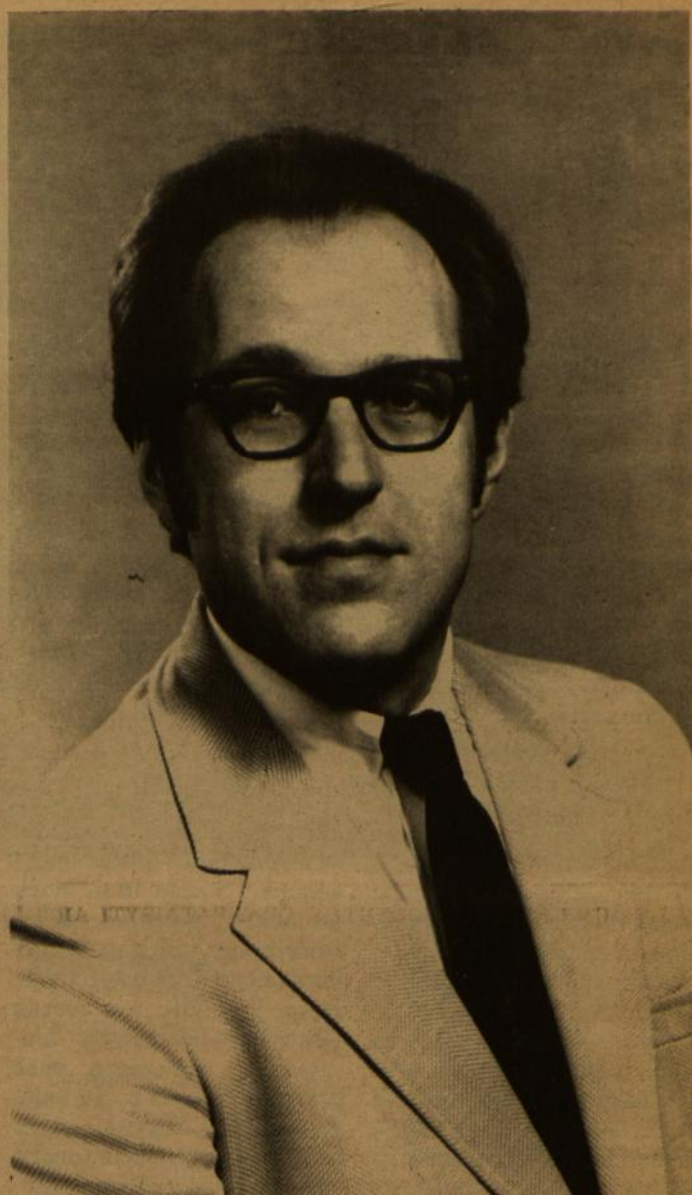
kad pianino muzika yra daliai fizinės akrobatikos ir muzikinio instinkto derinys, ir randa, kad sportas padeda raumenų ir pirštų koordinacijai, kuri yra taip reikalinga pianino technikai išvystyti.

Birutė Smetonienė, kurios pirmasis mokinys buvo jos vyriausias sūnus Antanas, pradėjęs mokytis pianino muzikos būdamas vos keturių metų, šalia intensyvaus pedagoginio darbo, randa laiko asmeniškai tobulintis ir važinėti su koncertais po lietuviškas kolonijas. O jos mokinių koncertai išsako jos sugebėjimą mokyti. Turėdama įvairiausių tautybių mokinių, pradedant keturiais metais amžiaus, ji mokinių rečitalių metu įtikina, ko galima atsiekti, vadovaujantis keliais pagrindiniais dėstymo principais. Pirmoje eilėje mokinys turi būti skatinamas dėti pastangas nugalėti technines kliūtis; jis turi būti įtikintas, kad tai, ką jis daro, yra begaliniai svarbu jo šeimai ir jam pačiam. Prie mokinio reikia prieiti jautriai ir individualiai - jį įkvėpti, lavinti jo skonį bei jautrumą ir kelti pasitikėjimą savimi.

Abu Birutės Smetonienės sūnus pripažįsta savo motinos nepaprastą talentą dėstyti, o pati ponios Smetonienė, kurios didžiausias gyvenimo džiaugsmas yra muzika, prisipažįsta, kad praktiškai visada daugiau ruošėsi pati skambinti, negu kitus mokyti. Atrodo, kad jos gyvenime šie abu elementai randa savo vietą - tiek meninė kūryba, tiek pedagoginis kūrybinis momentas. Šalia privačių mokinių, ji dėsto Uršuliečių Kolegijoje ir Clevelando Music School Settlement.



Vytautas Smetona



Antanas Smetona

lando Music School Settlement.

Antanas Smetona, prieš keletą metų grįžęs po intensyvių studijų ir koncertų iš Europos, šiuo metu dėsto muziką net trijose institucijose - Uršuliečių Kolegijoje, Kento universiteto skyriuje Ashtabuloje ir Dailiojo Meno Mokykloje Willoughby. Jis mėgsta koncertuoti lietu-

vių kolonijose pastebėdamas, kad publika yra gausi ir dėkinga. Eidamas savo mokytojos ir motinos pėdomis, ir jis turi visą eilę mokinių, kurie apie jį labai aukštai atsiliepią, įskaitant ir daug žadančių Clevelando jaunuolių Vytautą Puškorių.

Vytautas Smetona, jaunas energingas ir entuziastingas tarp teniso treniruočių ir klasikinės literatūros, praleidžia daug laiko lavindamas savo ir taip pažengusią pianino techniką. Šiuo metu studijuoja Western Reserve Universitete ir pavasarį išgys bakalaureato laipsnį (B.A.).

Abu jaunieji pianistai labai rimtai reaguoja į kvietimus rečitaliams, ir praleidžia ne mažiau šešių valandų į dieną jiems besiruošiant.

Kalbant apie mūsų visuomenės nusistatymą pianino muzikos atžvilgiu, visi trys pripažįsta, kad lietuviai esą labiau linkę į vokalinę, negu instrumentalinę muziką. Nežiūrint to, ir lietuviai menininkai-pianistai atranda savo gerbėjus, nors mūsų menininkų ateitis didžia dalimi priklauso nuo svetimtųjų vertinimo. Tiek Antanui tiek Vytautui Smetonams patinka dėstyti.. Gal ir jie savo mokinių tarpe mato savo pačių siekimų ir meninių polėkių atspindį.

Išvadoje norėčiau pastebėti, kad turime visą eilę įvairių sričių menininkų, kurie džiugina mus savo talentais... Tačiau turime ypatingai vertinti tuos, kurie randa laiko, noro ir turi pakankamai idealizmo savo patyrimu dalintis su kitais ir tuo būdu skleisti aukštesnės ir šviesesnės gyvenimo dalies spindulius aplink save.

VIRŠ JŲ... TEBUNIE TĖVYNĖ LIETUVA

(ISTRAUKA IŠ MYKOLO KRUPAVIČIAUS TESTAMENTO)

...Prie karsto turi būti tik kryžius ir lietuviškoji trispalvė vėliava. Nei pamoksle, nei kalbose mano asmens neliesti. Pamokslininkas ir kalbėtojai teprimena lietuviškai visuomenei tuos idealus, kuriems visą gyvenimą tarnavau ir skelbiau kiekviena proga: laisva, nepriklausoma Lietuva, nenuilstama ir nenutraukiama kova dėl jos išlaisvinimo; rėmimas tų institucijų darbu ir finansais, kurios vadovauja tam laisvinimui — VLIK ir ALT; išlaikyti lietuvių kultūrą ir lietuvių kalbos meilę; išauklėti lietuviškąjį jaunimą taip, kad sugebėtų ir norėtų tęsti kovą dėl Lietuvos laisvės ir lietuviybės išlaikymo lietuviškoje išeivijoje. To nori ir reikalauja ne tik tėvynė, bet ir Dievas. Katalikuose palaikyti gyvą tikėjimą, nes jis yra stiprus akstinas palaikyti gyvam patriotizmui.

...Ant pastatyto prie kapo kryžiaus turėtų būti toks sakiny: Lietuvi, tebunie tau pirmaisiais tėvas ir motina, bet virš jų tebunie tau Tavo Tėvynė Lietuva...

...Ypatingai karštai maldausiu Dievą, kad Jis padėtų išaugti jaunimui sąžiningais ir kovingais lietuviais patriotais...

* * *

Mykolo Krupavičiaus 5-rių metų mirties iškilmingas minėjimas Clevelande įvyks sausio 11 d. Naujoji parapija: 10 val. pamaldos bažnyčioje, akademija 4 val. vak. parapijos salėje.

Spaudai parengė A. G.

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Telefonas (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SĄŽININGAI.

Dengiamo stogus apartamentams, įmonėms, krautuvėms.

Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius.

MARTINS ir GUNARS KAULINS

Lakewood, Ohio

DELLA E. JAKUBS & SON

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio

Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

DIRVOS JUBILIEJINIS
BALIUS SAUSIO 24

Slovenian Auditorium, 6417 St. Clair Ave. Cleveland

MENINĖ PROGRAMA, KARŠTA VAKARIENĖ SU GĖRIMAIS IR ŠOKIAI.

ASMENIUI - \$12.00.

MENINĖJE PROGRAMOJE DALYVAUJA:

Clevelando Vyrų Oktetas su sol. Irena Grigaliūnaite, vad. R. Babicko; poetas Balys Gaidžiūnas ir baliaus programą pajvairins Vladas Vijeikis iš Chicago. Šokiams gros Slabodos orkestras. Pradžią 7 val. vak.

Bilietus stalais (po 10 asmenų) ar pavieniai galima užsisakyti pas Dirvos Jubiliejinio Baliaus Rengimo Komiteto pirmininką dr. Antaną Butkų (tel. 932-9944) arba Dirvoje (tel. 431-6344).

Visi maloniai kviečiami į balių atsilankyti.

RENGIMO KOMITETAS



Šv. Kazimiero lit. mokyklos suruoštų pietų šeimininkės su kleb. kun. G. Kijausku, SJ. Iš kairės: Klebonas kun. G. Kijauskas, D. Apanavičienė, G. Kampė, L. Kašubienė, G. Kijauskienė, O. Jokūbaitienė, S. Vyšnionienė, I. Kijauskienė, I. Biliūnienė ir I. Johansonienė.

V. Bacevičiaus nuotr.

CLEVELANDO
PARENGIMŲ
KALENDORIUS

• SAUSIO 4 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos Kalėdų eglutė.

• SAUSIO 4 D. LRK Moterų 36 kuopos susirinkimas Naujosios parapijos viršutinėje salėje tuoj po pamaldų.

• SAUSIO 10-11 D. Dail. J. Juodžio kūrinių paroda Naujosios parapijos salėje. Rengia LB apyl. valdyba.

• SAUSIO 11 D. Prel. M. Krupavičiaus 5 metų mirties sukakties minėjimas Naujosios parapijos salėje. Pradžią 4 val. p. p.

• SAUSIO 17 D. Neringos tunto jaunimo vakaronė.

• SAUSIO 18 D. Sibiro tremtinio Kreivėno paskaita apie ryšius su ok. Lietuva, Lietuvių Namuose, 4 val. p. p.

• SAUSIO 24 D. Dirvos jubiliejinis balius Slovėnų Auditorijoje. Pradžią 7 val. vak.

• SAUSIO 25 D. Pedagoginių lituanistikos kursų literatūros simpoziumas.

• VASARIO 8 D. Lietuvių Fondo popietė Lietuvių Namuose. Programoje mergaičių choras Nerija.

• VASARIO 15 D. 11:30 Šv. Jurgio parapijos salėje Vysk. Valančiaus lit. mokyklos tėvų komiteto rengiami pietūs.

• VASARIO 28 D. tradicinis blynų balius Lietuvių Namuose. Rengia Pilėnų Tunto tėvų komitetas.

• KOVO 6 D. Lietuvių Namuose simpoziumas "Mūsų veikla po Helsinkio nutarimų". Rengia ALT-S-gos Clevelando skyrius.

• KOVO 20 D. Kaziuko mugė.

• BALANDŽIO 25 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokinių pirmoji šv. Komunija.

• GEGUŽĖS 1-2 D. Clevelando ateitininkų šventė.

• GEGUŽĖS 8 D. Grandinėlių šokių, muzikos balius Slovėnų auditorijoje.

FREE...SUPER GIFTS AT
SUPERIOR SAVINGS!RCA 17" Color TV
for Certificates of DepositLimited
offer while
supply
lasts.

- Deposit \$1,600, 4-year maturity and get the TV set now.
- Deposit \$2,500, 29 months maturity and get the TV set now.
- Deposit \$5,000, 14 months maturity and get the TV set now.

TELEVISIONS BASED ON DISCOUNT CERTIFICATES.
Penalty is imposed for early withdrawals.Open a new account or add to your present
Savings Account and get 5¼% daily interest PLUS...Corning Ware 9-inch Pie Plate
for a deposit of \$250 or more.Irvinware's Gourmet
Susan for
a deposit
of \$500
or more.Corning Ware Petite
Fours Set for a deposit
of \$1,000 or more.

Deposits must remain at least one year.

Open Saturdays
Closed Mondays

Also available are 7¼% C.D.'s for 6-year maturity in \$1,000 units.

Superior Savings AND LOAN ASSOCIATION

MAIN OFFICE
798 East 185th StreetSUPERIOR OFFICE
6712 Superior AvenueEUCLID OFFICE
13515 Euclid AvenueCEDAR OFFICE
14406 Cedar Road (near Green)